

ISSAI 1003

INTOSAI

Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Standartları (ISSAI), Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı (INTOSAI) tarafından yayımlanmıştır.

Daha fazla bilgi için: www.issai.org.

Mali Denetim Rehberi

INTOSAI Mali Denetim Rehberi Terimler Sözlüğü

Financial Audit Guidelines

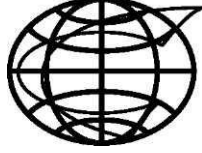
Glossary of Terms to the INTOSAI Financial Audit Guidelines

INTOSAI MESLEKİ STANDARTLAR KOMİTESİ

MALİ DENETİM ALT KOMİTESİ – SEKRETERLİK

Riksrevisionen • 114 90 Stockholm • İsveç
Tel:+46 5171 4000 • Faks:+46 5171 4111 • E-mail: projectsecretariat@riksrevisionen.se

INTOSAI

INTOSAI Genel Sekreterlik – RECHNUNGSHOF

(Avusturya Yüksek Denetim Kurumu)

DAMPFSCHTFFSTRASSE 2

A-1033 VIENNA

AUSTRIA

Tel: ++43 (1) 711 71

Faks: ++43 (1) 718 09 69

intosai@rechnungshof.gv.at

<http://www.intosai.org>

Bu Terimler Sözlüğü, Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) tarafından hazırlanan ve Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) tarafından yayımlanan “Denetim ve Kalite Kontrolü Uluslararası Standartları El Kitabı”nda yer alan Terimler Sözlüğü’nden yararlanmaktadır. Bu Sözlük, IFAC’ın izni ile bu Rehber’de yer almaktadır.

Editör Notu

Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Standartları (ISSAI'ler), Sayıştay Başkanlığı tarafından yürütülen titiz ve uzun süreli bir çalışma sonucunda Türkçeye tercüme edilmiştir. Mali Denetim Rehberleri, ISSAI'lerin dördüncü düzey denetim rehberlerini temsil eder. Bu rehberler, INTOSAI Komiteleri tarafından hazırlanan bir Uygulama Notundan ve Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) tarafından yayımlanan Uluslararası Denetim Standartları'ndan (ISA) oluşur.

Standartların orijinal metinleri teknik nitelikte olup hukuki anlaşmazlıklarda denetçinin sorumluluklarını tanımlayacak şekilde kaleme alınmıştır. Metinler; uzun cümleler, tekrarlar ve mali denetime özgü çok sayıda terim içermektedir. Metinlerde muğlaklıktan kaçınmak amacıyla atıf yerine tekrarlar kullanılmıştır. Bu sebeplerle orijinal metinler mekanik ve okunması zor bir dil içermektedir. Tercüme çalışması, metinlerin özüne sadık kalarak ve çevirmenin dip notları hariç ekleme, yerelleştirme ve yorum içermeyecek şekilde yürütülmüştür.

Tercümede anahtar kelimelerin tüm metinlerde aynı şekilde kullanımına özel önem verilmiş; bu amaçla Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun (IFAC) anahtar kelimeler listesine sadık kalınmıştır. ISSAI 1003 "INTOSAI Mali Denetim Rehberleri Terimler Sözlüğü", INTOSAI ve IFAC tarafından kullanılan temel sözlükleri içerdiği için Mali Denetim Rehberlerinin anlaşılmasında temel başvuru kaynağıdır. *ISSAI 1003'te yer alan anahtar kelimeler, Türkçe alfabetik sıra esas alınmak suretiyle yeniden sıralanmış, aramayı kolaylaştırmak amacıyla belge sonuna Türkçe ve İngilizce kavramlar dizini eklenmiştir.*

Standartların tercümesinde INTOSAI ve IFAC tarafından belirlenen kurallara ve tavsiyelere bağlı kalınmıştır. Tercüme çalışması, denetim terminolojisine ilişkin tecrübe sahibi olan iki profesyonel çevirmen ve ileri derecede İngilizce bilgisi olan Sayıştay Denetçilerinden müteşekkil bir komisyon tarafından yürütülmüştür. Bütün metinlerin ilk aşama tercümesi aynı çevirmen tarafından yapılmış; akabinde bu tercüme farklı komisyon üyelerinin dâhil olduğu çok kademeli bir gözden geçirme, okuma ve değerlendirme sürecine tabi tutulmuştur.

Standartların anlaşılmasını ve kullanımını kolaylaştırmak amacıyla İngilizce ve Türkçe metinler karşılıklı olarak verilmiştir. Metinlerin bu şekilde dizilimi dipnotların iki kere kullanılmasını gerektirdiğinden dipnotlar her sayfada yeniden numaralandırılmıştır.

Yoğun ve oldukça titiz bir çalışmayı gerektiren bu çaptaki bir tercüme çalışmasının gösterilen bütün çabalara rağmen hatadan uzak olması mümkün değildir. Metinlerin tercümesine ait görüş, öneri ve tenkitlerinizi issai@sayistay.gov.tr adresine göndermeniz, bu hataların düzeltilmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Denetim Standartları Tercüme Komisyonu

Table of Contents ISSAI 1003

GLOSSARY OF TERMS TO THE INTOSAI FINANCIAL AUDIT GUIDELINES

Introduction ..... Paragraph 1–6

Glossary of Terms to the INTOSAI Financial Audit Guidelines .....Page 6

**GLOSSARY OF TERMS FROM THE HANDBOOK OF INTERNATIONAL STANDARDS
ON AUDITING AND QUALITY CONTROL** .....Page 18

INDEX (TURKISH–IN ALPHABETICAL ORDER) .....Page 61

INDEX (ENGLISH–IN ALPHABETICAL ORDER) .....Page 65

ISSAI 1003 İçindekiler Tablosu

INTOSAI MALİ DENETİM REHBERİ TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Giriş ..... Parag. 1–6

INTOSAI Mali Denetim Rehberi Terimler Sözlüğü ..... Sf. 7

TERİMLER SÖZLÜĞÜ (ULUSLARARASI DENETİM VE KALİTE KONTROL
STANDARTLARI EL KİTABINDAKİ)..... Sf. 19

KAVRAMLAR DİZİNİ (TÜRKÇE ALFABETİK SIRAYA GÖRE) ..... Sf. 61

KAVRAMLAR DİZİNİ (İNGİLİZCE ALFABETİK SIRAYA GÖRE) ..... Sf. 65

Glossary of Terms to the INTOSAI Financial Audit Guidelines

Introduction

1. The INTOSAI Financial Audit Guidelines provide guidance for financial audit in the public sector.
2. The INTOSAI Financial Audit Guidelines represent the fourth level (Auditing Guidelines) of the International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI) Framework, where the Founding Principles constitute level 1, the Codes for Supreme Audit Institutions the second level and the Fundamental Auditing Principles the third level (including the INTOSAI Auditing Standards).
3. The INTOSAI Financial Audit Guidelines draw, as far as possible, on the International Standards on Auditing (ISAs) issued by the International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB). INTOSAI contributes to the development of those standards by participating in the IAASB Task Forces responsible for developing new standards or revising existing standards.
4. As part of the cooperation between INTOSAI and the IAASB, “sector neutral” terminology is included in the ISAs when possible, so that they can be readily understood and applied in both the public and the private sectors. This has been done through including appropriate text in the standards themselves or in the related glossary. Additional definitions, introduced in the Practice Notes may also be found in the glossary below.
5. Practice Notes (PN), which are included in the INTOSAI Financial Audit Guidelines, explain how to apply each ISA in a financial audit in the public sector. They also contain guidance relevant to financial audits in the public sector in addition to that provided in the corresponding ISA. The Practice Note together with the related ISA constitutes a guideline within the ISSAI structure of standards.
6. In applying the INTOSAI Financial Audit Guidelines in financial audits in the public sector, Supreme Audit Institutions recognize that the ISAs and the PNs together form the guidance. If the reference in the auditor’s report state that the audit was conducted in accordance with the ISAs, public sector auditors comply with all the ISAs relevant to the audit.

INTOSAI Mali Denetim Rehberi

Terimler Sözlüğü

Giriş

1. INTOSAI Mali Denetim Rehberi, kamu sektöründe mali denetime yönelik rehberlik sunmaktadır.
2. INTOSAI Mali Denetim Rehberi, Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Standartları (ISSAI) Çerçevesi'nin dördüncü seviyesini (Denetim Rehberi) oluşturmaktadır. Bu çerçevede dâhilinde Kurucu İlkeler birinci seviyeyi, Yüksek Denetim Kurumları için Kurallar ikinci seviyeyi ve Temel Denetim Prensipleri (INTOSAI Denetim Standartlarını da içeren) üçüncü seviyeyi oluşturmaktadır.
3. INTOSAI Mali Denetim Rehberi, mümkün olduğunca Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) tarafından yayımlanmış olan Uluslararası Denetim Standartlarından (ISA'lar) faydalanmaktadır. INTOSAI, yeni standartların geliştirilmesinden veya mevcut standartların revize edilmesinden sorumlu IAASB'nin Alt Çalışma Grupları'nda yer alarak bu standartların geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.
4. INTOSAI ve IAASB arasındaki iş birliğinin bir parçası olarak ISA'ların kolaylıkla anlaşılması ve hem kamu sektöründe hem de özel sektörde uygulanabilmesi amacıyla mümkün olduğunda ISA'larda "sektör ayrımı gözetmeyen" terminolojiye yer verilmektedir. Bunun için standartların içine veya ilgili sözlüğe uygun bir metin eklenmektedir. Uygulama Notları'nda yer verilen ek tanımları da aşağıdaki sözlükte bulabilirsiniz.
5. INTOSAI Mali Denetim Rehberi'nde yer alan Uygulama Notları, kamu sektöründeki mali denetimlerde her bir ISA'nın nasıl uygulanacağını anlatmaktadır. Ayrıca bu Notlarda, ilgili ISA'da yer alan bilgilere ilaveten kamu sektöründeki mali denetimlerle ilgili bilgiler yer almaktadır. Uygulama Notu, ilgili ISA ile birlikte ISSAI standartlarına yönelik bir rehber ortaya koymaktadır.
6. Yüksek Denetim Kurumları, INTOSAI Mali Denetim Rehberi'nin kamu sektöründeki mali denetimlerde uygulanması konusunda ISA'lar ve Uygulama Notları'nın birlikte bir rehber oluşturduğunu kabul etmektedir. Eğer denetçi raporunda denetimin ISA'lar uyarınca yürütüldüğü belirtiliyorsa kamu sektörü denetçileri, denetimle ilgili tüm ISA'lara riayet eder.

Glossary of terms to the INTOSAI Financial Audit Guidelines¹

Independence—As defined in the Lima Declaration² and the INTOSAI Code of Ethics³. (See also IFAC Glossary of Terms).

Ministry—Department of the government led by a minister.

Audit mandate—The auditing authority, responsibilities, discretions and duties conferred on a Supreme Audit Institution under the constitution or other lawful authority of a state.

Firm—(See *Audit organization*)

Audit objective—In a financial audit of a private sector entity, the audit objective is limited to expressing an assurance opinion on a set of assertions. The objectives of a financial audit in the public sector, however, are often broader than expressing an opinion on whether the financial statements have been prepared, in all material respects, in accordance with the applicable financial reporting framework (i.e., the scope of the ISAs). The audit mandate, or obligations for public sector entities, arising from legislation, regulation, ministerial directives, government policy requirements, or resolutions of the legislature may result in additional objectives.

These responsibilities may include, for example, performing procedures and reporting instances of non-compliance with authorities, and the effectiveness of internal controls. However, even where there are no such additional objectives, there may be general public expectations in this regard.

Audit organization—An entity of professional accountants and other audit specialized professionals. In the private sector, the organizations may be a sole practitioner, partnership or corporation; in the public sector the organization may be a Supreme Audit Institution.

Audited entity—An organization, program, activity or function subject to audit.

Regularity audit—According to ISSAI 100⁴ regularity audit embraces:

- (a) attestation of financial accountability of accountable entities, involving examination and evaluation of financial records and expression of opinions on financial statements;
- (b) attestation of financial accountability of the government administration as a whole;
- (c) audit of financial systems and transactions, including evaluation of compliance with applicable statutes and regulations;
- (d) audit of internal control and internal audit functions;
- (e) audit of the probity and propriety of administrative decisions taken within the audited entity; and
- (f) reporting of any other matters arising from or relating to the audit that the Supreme Audit Institution considers should be disclosed.

---

¹ The IFAC Glossary of Terms is used for audits performed in accordance with the ISAs. This Glossary of Terms provides additional definitions applicable to the public sector.

² ISSAI 1 “The Lima Declaration” Section 5.

³ ISSAI 30 “Code of Ethics” Chapter 3.

⁴ ISSAI 100 “Basic Principles in Government Auditing”.

INTOSAI Mali Denetim Rehberi Terimler Sözlüğü¹

Bağımsızlık (Independence)—Lima Deklarasyonu² ve INTOSAI Etik Kuralları'nda³ tanımlandığı şekildedir. (Ayrıca bkz. IFAC Terimler Sözlüğü).

Bakanlık (Ministry)—Bir bakan tarafından yönetilen kamu kurumudur.

Denetim görev ve yetkisi (Audit mandate)—Anayasa veya devletin diğer yasal düzenlemeleri kapsamında Yüksek Denetim Kurumu'na verilen, denetimle ilgili yetki, sorumluluk, takdir ve görevlerdir.

Denetim firması (Firm)—(Bkz. *Denetim kuruluşu*)

Denetimin amacı (Audit objective)—Bir özel sektör kuruluşunun mali denetimi söz konusu olduğunda denetimin amacı, bir dizi beyana dayalı olarak bir güvence görüşü bildirmekle sınırlıdır. Diğer yandan kamu sektöründe yapılan mali denetimin amacı, genelde mali tabloların önemli olan tüm açılardan geçerli mali raporlama çerçevesine (ISA'ların kapsamına) uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı konusunda görüş bildirmekten daha geniş kapsamlıdır. Denetim görev ve yetkisi veya kanunlar, idari düzenlemeler, bakanlık talimatları, hükümet politikalarının gereklilikleri ve yasama kararlarından doğan kamu kurumlarına yönelik yükümlülükler; daha başka amaçlar doğurabilir.

Bu sorumluluklar arasında örneğin prosedürlerin yürütülerek yasal ve idari düzenlemelere uygunsuzluk durumlarının ve iç kontrollerin etkinliğinin raporlanması yer alabilir. Fakat bu tarz ilave amaçlar olmasa bile bunlara yönelik genel kamuoyu beklentileri söz konusu olabilir.

Denetim kuruluşu (Audit organization)—Muhasebe meslek mensuplarından ve diğer denetim uzmanlarından oluşan bir kuruluştur. Bu kuruluşlar, özel sektörde; tek kişi, ortaklık veya şirket şeklinde olabilirken kamu sektöründe ise Yüksek Denetim Kurumu olabilir.

Denetlenen kuruluş (Audited entity)—Denetime tabi olan bir kurum, program, faaliyet veya işlemdir.

Düzenlilik denetimi (Regularity audit)—ISSAI 100⁴ uyarınca düzenlilik denetimi şunları kapsar:

- Mali kayıtların incelenmesi ve değerlendirilmesi ile mali tablolar hakkında görüş bildirilmesi dâhil olmak üzere sorumlu kuruluşların mali hesap verme sorumluluğunun tasdik edilmesi,
- Bir bütün olarak kamu kurum ve kuruluşlarının mali hesap verme sorumluluğunun tasdik edilmesi,
- İlgili yasal ve idari düzenlemelere uygunluğun değerlendirilmesi dâhil olmak üzere mali sistemlerin ve işlemlerin denetlenmesi,
- İç kontrol ve iç denetim fonksiyonlarının denetlenmesi,
- Denetlenen kuruluş bünyesinde alınan idari kararların dürüstlük ve yerindeliğinin denetlenmesi,
- Yüksek Denetim Kurumu'nun açıklanması gerektiğini düşündüğü, denetimle ilgili veya denetimden doğan diğer konuların raporlanması.

¹ IFAC Terimler Sözlüğü, ISA'lar uyarınca yapılan denetimler için kullanılır. Bu Terimler Sözlüğü, kamu sektörü için geçerli olan bazı ek tanımlar sunmaktadır.

² ISSAI 1 "Lima Deklarasyonu" Bölüm 5.

³ ISSAI 30 "Etik Kurallar" Bölüm 3.

⁴ ISSAI 100 "Devlet Denetiminde Temel Prensipler", 39.

The terms “regularity audit” and “financial audit” are often used interchangeably. Such references to audits includes an audit of financial statements, and some or all of the elements set out in a) to f) above, depending on the mandate of the Supreme Audit Institution.

Business risk—Refers to the risk that activities –including relevant programs, program strategies, and objectives– will not be completed or achieved. In addition, risks related to issues such as the political climate, public interest, and program sensitivity or potential noncompliance with legislation or proper authority are relevant in the public sector context. (See also IFAC Glossary of Terms).

Auditor General—The head of a Supreme Audit Institution constituted under the Auditor General Model.

Auditor General model—(See *Auditor General*).

Comptroller General—The role of Auditor General may be combined with that of Comptroller. The Comptroller function is one of control rather than audit and is performed in advance of expenditure being incurred.

Broader mandate—(See *Audit objective*)

Engagement partner—The partner or other person in the audit organization who is responsible for the engagement and its performance, and for the report that is issued on behalf of the audit organization, and who, where required, has the appropriate authority from a professional, legal or regulatory body. In many jurisdictions, there is a single appointed Auditor General who acts in a role equivalent to that of “engagement partner” and who has overall responsibility for public sector audits. If, however, the Auditor General appoints an employee or other suitably qualified person to perform an audit on his/her behalf, it is the appointed auditor who effectively discharges the obligations of the engagement partner. For Supreme Audit Institutions operating in a Court of Accounts environment, the terms should be interpreted in the context of the Supreme Audit Institutions own arrangement for strategic leadership of the governing body, and definitions of responsibilities of key engagement team members. (See also IFAC Glossary of Terms).

Court of Accounts—In a Court of Accounts model the Supreme Audit Institution is an integral part of the judicial system operating independently of the executive and legislative branches. It is likely to have only a limited relationship with the national Parliament. The Supreme Audit Institution is normally known as the Court of Accounts (or Court of Audit) and is generally a self standing Court dealing only with financial matters. Less commonly, it may be part of the Supreme Court, and is then normally known as a Chamber of Accounts.

Some key features are:

- The Supreme Audit Institution is a court and its members are judges who can impose penalty corrections on audited officials;
- Professional staff in the Supreme Audit Institution tend to have legal rather than accounting or auditing backgrounds; and
- There is limited follow up of the Court’s reports by Parliament.

There can be variations from one state to another within the broad judicial model described.

“Düzenlilik denetimi” ve “mali denetim” terimleri genelde birbirinin yerine kullanılmaktadır. Bu tür denetimlerden bahsedildiğinde, mali tabloların denetlenmesi ve Yüksek Denetim Kurumu’nun yetki ve görevlerine bağlı olarak yukarıda a) ile f) maddeleri arasında belirtilen unsurların bazıları veya hepsi ifade edilmektedir.

Faaliyet riski (Business risk)—Bir kuruluşun hedeflerine ulaşma ve stratejilerini yürütme kabiliyetini olumsuz yönde etkileyebilen önemli koşullar, olaylar, şartlar, eylemler veya eylemsizliklerden veya uygun olmayan hedef ve stratejiler belirlemesinden kaynaklanan risktir. (Ayrıca bkz. IFAC Terimler Sözlüğü).

Genel Denetçi (Auditor General)—Genel Denetçi Modeli kapsamında oluşturulan Yüksek Denetim Kurumu’nun başıdır.

Genel Denetçi Modeli (Auditor General model)—(Bkz. Genel Denetçi)

Genel Komptrolör¹ (Comptroller General)—Genel Denetçi’nin rolü, Genel Komptrolör’ün rolüyle birleşik olabilir. Komptrolörlük fonksiyonu, denetimden ziyade kontrolle ilgilidir ve harcama tahakkuk etmeden önce yapılır.

Genel yetki çerçevesi (Broader mandate)—(Bkz. Denetimin amacı)

Görev ortağı (Engagement partner)—Görevden, görevin yerine getirilmesinden ve denetim kuruluşu adına yayımlanan rapordan sorumlu olan ve gerekli hallerde mesleki, yasal veya düzenleyici bir kuruluştan uygun yetkiyi alan denetim kuruluşu ortağı veya çalışanıdır. Çoğu yetki alanlarında “görev ortağının” rolüne denk bir rol üstlenen ve kamu sektörü denetimlerinin genel sorumluluğuna sahip olan görevlendirilmiş tek bir Genel Denetçi bulunmaktadır. Fakat Genel Denetçi, kendi adına denetimi gerçekleştirmek üzere bir çalışanını veya uygun nitelikte başka bir kimseyi görevlendirirse görev ortağının yükümlülüklerini bu görevlendirilmiş denetçi etkin şekilde yerine getirir. Hesap Mahkemesi sistemindeki Yüksek Denetim Kurumları söz konusu olduğunda şartlar, Yüksek Denetim Kurumlarının yönetim kurulunun stratejik liderliğine yönelik kendi düzenlemeleri ve kilit görev ekibi üyelerinin sorumluluklarının tanımları bağlamında yorumlanmalıdır. (Ayrıca bkz. IFAC Terimler Sözlüğü).

Hesap Mahkemesi (Court of Accounts)—Hesap Mahkemesi modelinde Yüksek Denetim Kurumu, yargı sisteminin ayrılmaz bir parçasıdır ve yasama ve yürütme organlarından bağımsız şekilde işler. Ulusal Parlamento ile sadece sınırlı bir ilişkisi vardır. Yüksek Denetim Kurumu, normalde Hesap Mahkemesi (veya Denetim Mahkemesi) olarak bilinir ve genelde sadece mali konularla ilgilenen, bağımsız bir mahkemedir. Nadir hallerde ise Yüksek Denetim Kurumu, Yüksek Mahkeme’nin bir parçası olabilir ve bu durumlarda genelde Hesap Dairesi adını taşır.

Bazı temel özellikleri şöyledir:

- Yüksek Denetim Kurumu, bir mahkemedir ve üyeleri, denetlenen görevliler için cezai müeyyide uygulayabilen hâkimlerden oluşur.
- Yüksek Denetim Kurumu’ndaki uzman personel, muhasebe veya denetimden ziyade hukuk altyapısına sahiptir.
- Mahkeme’nin raporlarının Parlamento tarafından takibi sınırlı düzeydedir.

Anlatılan bu yargı modeli bakımından ülkeler arasında farklılıklar olabilir.

¹ ÇN: Komptrolör, genel olarak bir kurumun muhasebe sistemi ve mali raporlamasından sorumlu olan yönetim birimini ifade eder. Yüksek Denetim Kurumlarında Komptrolör lük unvanı, kamu sektörünün hem denetimini, hem de muhasebe sistemlerinin yönetimini yürüten genellikle Anglo-Sakson örgütlenme tarzına sahip (Hindistan ve Bangladeş gibi) kurumlar tarafından kullanılmaktadır. Türkçede karşılığı olmayan bu terim tercümede aynen muhafaza edilmiştir.

Accountability—The principle that individuals, organizations and the community are responsible for their use of public resources and may be required to explain the use of public resources to others.

Governing Board of INTOSAI—Is composed of 18 members and as a rule, it meets annually between Congresses. To ensure balanced representation of all member countries, each of INTOSAI's seven regional working groups and the main types of public auditing systems are represented on the Board.

Internal control—The whole system of financial and other controls, including the organizational structure, methods, procedures and internal audit, established by management within its corporate goals, to assist in conducting the business of the audited entity in a regular economic, efficient and effective manner; ensuring adherence to management policies; safeguarding assets and resources; securing the accuracy and completeness of accounting records; and producing timely and reliable financial and management information. (See also IFAC Glossary of Terms).

Relevant ethical requirements—As defined in the INTOSAI Code of Ethics¹. (See also IFAC Glossary of Terms).

Abuse—Behavior that is deficient or improper when compared with behavior that a prudent person would consider reasonable and necessary business practice given the facts and circumstances. Abuse also includes misuse of authority or position for personal financial interests or those of an immediate or close family member or business associate. Abuse does not necessarily involve fraud, violation of laws, regulations, or provisions of a contract or grant agreement. Abuse is a departure from the concept of propriety, which relates to the general principles of sound public sector financial management and conduct of public sector officials.

Government business enterprises—Include both trading enterprises, such as utilities, and financial enterprises, such as financial institutions. Government business enterprises are, in substance no different from entities conducting similar activities in the private sector; government business enterprises generally operate to make a profit, although some may have limited community service obligations under which they are required to provide some individuals and organizations in the community with goods and services at either no charge or a significantly reduced charge.

Government business enterprises have all the following characteristics:

- (a) Is an entity with the power to contract in its own name;
- (b) Has been assigned the financial and operational authority to carry on a business;
- (c) Sells goods and services, in the normal course of its business, to other entities at a profit or full cost recovery;
- (d) Is not reliant on continuing government funding to be a going concern (other than purchases of outputs at arm's length); and
- (e) Is controlled by a public sector entity.

State-owned enterprises—(See *Government business enterprises*)

Government entities—a governmental office, unit, agency, bureau, department, ministry, or a consolidated group of such entities.

---

¹ ISSAI 30 "Code of Ethics".

Hesap verme sorumluluğu (Accountability)—Bireylerin, kuruluşların ve toplumun, kamu kaynaklarının kullanımından sorumlu olmaları ve kamu kaynaklarını nasıl kullandıklarını gerektiğinde başkalarına açıklamaları ilkesidir.

INTOSAI Yönetim Kurulu (Governing Board of INTOSAI)—18 üyeden oluşur ve kural olarak Kongreler arasında yıllık olarak toplanır. Tüm üye ülkelerin dengeli bir şekilde temsil edilmesini sağlamak amacıyla INTOSAI'nin yedi bölgesel çalışma grubunun her biri ve kamu denetim sistemlerinin başlıca türleri, Kurul'da temsil edilir.

İç kontrol (Internal control)—Denetlenen kuruluşun işini düzenli ekonomik, verimli ve etkin bir şekilde gerçekleştirmesi, idarenin politikalarına bağlılığın sağlanması, varlıkların ve kaynakların korunması, muhasebe kayıtlarının doğruluğunun ve tamlığının sağlanması ile zamanında ve güvenilir mali ve idari bilgilerin üretilmesine yardımcı olmak üzere idare tarafından kurumsal amaçlar çerçevesinde oluşturulan ve teşkilat yapısı, yöntemleri, prosedürleri ile iç denetimi içeren mali kontroller ve diğer kontrollere yönelik sistemin tamamıdır. (Ayrıca bkz. IFAC Terimler Sözlüğü).

İlgili etik gereklilikler (Relevant ethical requirements)—INTOSAI Etik Kuralları'nda tanımlandığı şekildedir.¹ (Ayrıca bkz. IFAC Terimler Sözlüğü).

İstismar (Abuse)—İhtiyatlı bir insanın belirli durum ve şartlar altında makul ve gerekli bir iş uygulaması olarak düşüneneceği bir davranışla kıyaslandığında yetersiz veya uygunsuz olan davranıştır. İstismar aynı zamanda yetki veya makamın, kişinin kendisinin ya da yakın çevre, yakın aile bireyleri veya iş ortaklarının mali çıkarları için kötüye kullanılmasını da içerir. İstismarın hile içermesi veya kanun, idari düzenleme, bir sözleşme veya hibe anlaşması hükmünü ihlal etmesi şart değildir. İstismar, sağlıklı kamu mali yönetimine ve kamu çalışanlarının davranışlarına ilişkin genel ahlaki ilkelerden uzaklaşmayı ifade eder.

Kamu iktisadi teşebbüsleri (Government business enterprises)—Kamu hizmet kurumları gibi ticari işletmeler ile finans kuruluşları gibi mali işletmeleri içermektedir. Kamu iktisadi teşebbüsleri, esas olarak özel sektörde benzer faaliyetler yürüten kuruluşlardan farklıdır. Kamu iktisadi teşebbüsleri genelde kar elde etmek için çalışır. Fakat bunlardan bazılarının toplumdaki bazı birey ve kuruluşlara ücretsiz olarak veya oldukça düşük bir ücret karşılığında mal ve hizmet sağlamaları gereken sınırlı kamu hizmeti yükümlülükleri olabilir.

Kamu iktisadi teşebbüsleri, aşağıdaki özelliklerin hepsine sahiptir:

- (a) Kendi adına sözleşme yapma gücüne sahiptir.
- (b) Bir işi yapmak üzere finansal ve operasyonel yetki verilmiştir.
- (c) Normal çalışma süreci içinde kar marjı ekleyerek veya tam maliyeti karşılığında diğer kuruluşlara mal ve hizmet satar.
- (d) İşletmenin sürekliliği, devletin devamlı finansmanına bağlı değildir (piyasa koşullarına uygun ürün alımları dışında).
- (e) Bir kamu kurumu tarafından kontrol edilir.

Kamu iktisadi teşekkülleri (State-owned enterprises)—(Bkz. *Kamu iktisadi teşebbüsleri*)

Kamu kurumları (Government entities)—Bir devlet teşkilatı, birimi, kurumu, bürosu, dairesi, bakanlık ya da bu tip kuruluşları birleştiren bir gruptur.

¹ ISSAI 30 "Etik Kurallar".

Public sector auditor—A person or persons appointed under statute or agreement, a person or persons acting as the agent of a national audit agency or a Court of Accounts composed of judges.

Statutory—Decided or controlled by law.

Appropriation of funds—An authorization granted by a legislative body to allocate funds for purposes specified by the legislature or similar authority

Board or Collegiate model—Under the Board or Collegiate system, the Supreme Audit Institution has a number of members who form its college or governing board and take decisions jointly. Collegiate audit bodies normally are part of a parliamentary system of accountability. Reports and opinions agreed by the college are submitted to Parliament, where there is usually some form of Public Accounts Committee to act on them. Collegiate bodies may also have judicial functions.

Agency—A type of government or parliamentary organization.

Financial audit—An independent assessment, resulting in a reasonable assurance opinion, of whether an entity's reported financial condition, results, and use of resources are presented fairly in accordance with the financial reporting framework. (See *Regularity audit*)

Legislation—A law or set of laws proposed by a government and made official by a parliament.

Partner—(See *Engagement partner*)

Performance audit—An audit of the economy, efficiency and effectiveness with which the audited entity uses its resources in carrying out its responsibilities, also known as Value for Money audit.

Practice Note—Included in the INTOSAI Financial Audit Guidelines. The Practice Note explains how to apply the ISA in a financial audit in the public sector. They also contain guidance relevant to audits of public sector entities in addition to what is provided for in the ISA.

Compliance audit—Compliance audit deals with the degree to which the audited entity follows rules, laws and regulation, policies, established codes, or agreed upon terms and conditions etc. Compliance auditing may cover a wide range of subject matters. In general, the purpose of a compliance audit is to provide assurance to intended users about the outcome of the evaluation or measurement of a subject matter against suitable criteria.

In performing compliance audits in the context of the INTOSAI Fundamental Auditing Principles, there are two concepts of significant relevance:

- (a) *Regularity*—the concept that activities, transactions and information which are reflected in the financial statements of an audited entity are in accordance with authorizing legislation, regulations issued under governing legislation and other relevant, laws, regulations and agreements, including budgetary laws and are properly sanctioned; and
- (b) *Propriety*—general principles of sound public sector financial management and conduct of public sector officials.

Kamu sektörü denetçisi (Public sector auditor)—Kanun veya anlaşma kapsamında atanmış kişi veya kişiler, ulusal bir denetim kurumunun ya da hâkimlerden oluşan bir Hesap Mahkemesi'nin temsilcisi olarak hareket eden kişi veya kişilerdir.

Kanuni (Statutory)—Kanunun belirlediği veya kontrol ettiği.

Kaynakların tahsisi (Appropriation of funds)—Bir yasama organı tarafından bizzat kendisi veya benzer bir otorite tarafından ortaya konan amaçlar doğrultusunda kaynakların tahsis edilmesi için yapılan yetkilendirme.

Kurul veya Heyet Modeli (Board or Collegiate model)—Kurul veya Heyet Sistemi kapsamında Yüksek Denetim Kurumu'nun yönetim kurulu veya heyetini oluşturan ve kararları ortaklaşa alan belli sayıda üyesi vardır. Heyet şeklindeki denetim kuruluşları, hesap verme sorumluluğunun olduğu Parlamenter sisteminin bir parçasıdır. Heyetin kararlaştırdığı görüş ve raporlar, genelde bunlar üzerinde çalışacak bir tür Kamu Hesapları Komisyonunun yer aldığı Parlamento'ya sunulur. Heyet şeklindeki yapıların yargısal işlevi de olabilir.

Kurum (Agency)—Herhangi bir devlet kuruluşu veya parlamenter yapı içinde yer alan bir kuruluştur.

Mali denetim (Financial audit)—Bir kuruluşun bildirilen mali durumunun, sonuçlarının ve kaynak kullanımının mali bildirim çerçevesine uygun olarak güvenilir şekilde beyan edilip edilmediği konusunda makul bir güvence görüşüyle sonuçlanan bağımsız bir değerlendirmedir. (Bkz. *Düzenlilik denetimi*)

Mevzuat (Legislation)—Bir hükümet tarafından önerilen ve parlamento tarafından resmîyet kazandırılan bir yasa veya yasalar topluluğudur.

Ortak (Partner)—(Bkz. *Görev ortağı*)

Performans denetimi (Performance audit)—Denetlenen kuruluşun sorumluluklarını yerine getirirken kaynak kullanımı açısından tutumluluk, verimlilik ve etkinliğinin denetlenmesidir. Buna, Paranın Karşılığı Denetimi de denir.

Uygulama Notu (Practice Note)—INTOSAI Mali Denetim Rehberi'nde yer almaktadır. Uygulama Notu, kamu sektöründeki bir mali denetimde ISA'nın nasıl uygulanacağını anlatır. Bu kılavuzlarda aynı zamanda ISA'larda verilen bilgilere ilaveten kamu kurumlarının denetimleriyle ilgili bilgiler de yer alır.

Uygunluk denetimi (Compliance audit)—Uygunluk denetimi; denetlenen kuruluşun kural, kanun, idari düzenleme, politika, yerleşik kaide ve üzerinde anlaşmaya varılmış şart ve koşullar vb.'ye ne derece uyduyla ilgilidir. Uygunluk denetimi, pek çok konuyu kapsayabilir. Genelde uygunluk denetiminin amacı, hedef kullanıcılara bir konunun uygun kriterler açısından değerlendirilmesi veya ölçülmesi sonucu çıkan netice hakkında güvence sağlamaktır.

INTOSAI Temel Denetim Prensipleri bağlamında uygunluk denetimi yapılması hususunda özel önemi olan iki kavram vardır:

- (a) *Düzenlilik*—Denetlenen bir kuruluşun mali tablolarında yansıtılan faaliyet, işlem ve bilgilerin ilgili mevzuata, mevzuat kapsamında yayımlanan idari düzenlemelere ve bütçe kanunları dâhil diğer ilgili kanun, idari düzenleme ve anlaşmalara uygun olması ve uygun şekilde tasdik edilmesi kavramı.
- (b) *Yerindelik*—Sağlıklı kamu mali yönetimi ve kamu çalışanlarının davranışlarına dair genel ilkeler.

Depending of the mandate of the Supreme Audit Institution, a compliance audit may be an audit of regularity, or propriety, or both.

Because propriety is not readily susceptible to objective verification, it may be difficult, and in some cases impossible to audit propriety to a level of reasonable assurance. There are often no clear and objective benchmarks against which to measure propriety –what may be acceptable in one part of the public sector may not be acceptable elsewhere.

Compliance Audit Guidelines—The INTOSAI Compliance Audit Guidelines comprise:

- (a) ISSAI 4000 “A general introduction to guidelines on compliance audit”;
- (b) ISSAI 4100 “Compliance audit guidelines for audits performed separately from the audit of financial statements”; and
- (c) ISSAI 4200 “Compliance audit guidelines related to the audit of financial statements”.

Legislator—A member of a legislative body.

Authorities—Relevant acts or resolutions of the legislature or other statutory instruments, directions and guidance issued by public sector bodies with powers provided for in statute, with which the audited entity is expected to comply. (See also ISSAI 4200¹.)

Instance of non compliance with authorities—Failure to adhere to law or regulation, including budgetary authority, for an action or a transaction.

Legislature—An officially elected or otherwise selected body of people vested with the responsibility and power to make laws for a sovereign unit, such as a state or nation.

Propriety—(See *Compliance Audit*)

Jurisdiction—The right and power to interpret and apply the law.

Those charged with governance—In the public sector, governance responsibilities may exist at several organizational levels as well as in several functions (i.e. vertically or horizontally). As a result, there may be instances where several distinct groups are identified as those charged with governance. Furthermore, an audit in the public sector might involve both financial statement objectives as well as compliance objectives and in some cases that may involve separate governance bodies. (See also IFAC Glossary of Terms).

Supreme Audit Institution—The public body of a State which, however designated, constituted or organized, exercises by virtue of law, the highest public auditing function of that State. In some Supreme Audit Institutions there are a single appointed Auditor General who acts in a role equivalent to that of “engagement partner” and who has overall responsibility for public sector audits. Other Supreme Audit Institutions may be organized as a Court of Accounts or having a collegiate or board system.

---

¹ ISSAI 4200, “INTOSAI Compliance Audit Guidelines - Compliance Audit Related to the Audit of Financial Statements”.

Uygunluk denetimi, Yüksek Denetim Kurumu'nun yetki ve görevine bağlı olarak düzenlilik denetimi, yerindelik denetimi veya her ikisi birden olabilir.

Yerindelik, tarafsız bir doğrulama yapmaya pek elverişli olmadığı için makul bir güvence düzeyinde yerindeliği denetlemek, zor hatta bazı durumlarda imkânsız olabilir. Kamu sektörünün bir kısmı için kabul edilebilir olan, başka bir yerde kabul edilemez olabileceğinden yerindeliği ölçmek için çoğunlukla net ve tarafsız kıyaslama ölçütleri bulunmamaktadır.

Uygunluk Denetimi Rehberi (Compliance Audit Guidelines)—INTOSAI Uygunluk Denetimi Rehberi şunları kapsamaktadır:

- (a) ISSAI 4000 “Uygunluk Denetimi Rehberlerine Giriş”;
- (b) ISSAI 4100 “Mali Tablo Denetimlerinden Ayrı Olarak Yürütülen Denetimler İçin Uygunluk Denetimi Rehberi” ve
- (c) ISSAI 4200 “Uygunluk Denetimi Rehberi – Mali Tablo Denetimlerine İlişkin Uygunluk Denetimi”.

Yasa koyucu (Legislator)—Yasama organının bir üyesidir.

Yasal ve idari düzenlemeler (Authorities)—Denetlenen kuruluşun uyması beklenen, yasama organının ilgili kanun ve kararları veya kanunların verdiği yetkiye istinaden kamu kurumları tarafından yayımlanmış olan diğer yasal araç, talimat ve rehberlerdir. (Bkz. ayrıca ISSAI 4200¹)

Yasal ve idari düzenlemelere uygunsuzluk hali (Instance of non compliance with authorities)—Bir faaliyet veya işlemin bütçe kanunları dâhil olmak üzere yasal veya idari düzenlemelere uygun olmama durumudur.

Yasama organı (Legislature)—Resmi şekilde seçilmiş veya başka bir şekilde belirlenmiş, devlet veya ulus gibi bir egemenlik birimi için kanun yapma sorumluluk ve yetkisine sahip insan topluluğudur.

Yerindelik (Propriety)—(Bkz. *Uygunluk Denetimi*)

Yetki alanı (Jurisdiction)—Yasaları yorumlama ve uygulama hakkı ve yetkisidir.

Yönetimden sorumlu olanlar (Those charged with governance)—Kamu sektöründe yönetim sorumlulukları, farklı örgütsel seviyelerde olabileceği gibi farklı işlevler altında da (yani dikey veya yatay olarak) var olabilir. Sonuç olarak farklı grupların yönetimden sorumlu olarak belirlendiği durumlar söz konusu olabilir. Ayrıca kamu sektöründeki bir denetim hem mali tablo amaçlarını hem de uygunluk amaçlarını kapsayabilir ve bu bazı durumlarda farklı yönetim organlarını içerebilir. (Ayrıca bkz. IFAC Terimler Sözlüğü).

Yüksek Denetim Kurumu (Supreme Audit Institution)—Ne şekilde tayin edilmiş, oluşturulmuş veya düzenlenmiş olursa olsun, bir devletin en yüksek kamu denetimi işlevini kanunlar uyarınca yerine getiren bir devlet kuruluşudur. Bazı Yüksek Denetim Kurumlarında, “görev ortağının” rolüne denk bir rol üstlenen ve kamu sektörü denetimlerinin genel sorumluluğuna sahip olan görevlendirilmiş tek bir Genel Denetçi bulunmaktadır. Diğer Yüksek Denetim Kurumları, Hesap Mahkemesi şeklinde ya da Kurul veya Heyet şeklinde düzenlenmiş olabilir.

¹ ISSAI 4200, “Uygunluk Denetimi Rehberi – Mali Tablo Denetimlerine İlişkin Uygunluk Denetimi”.

GLOSSARY OF TERMS¹

(February 2009)

*Opening balances—Those account balances that exist at the beginning of the period. Opening balances are based upon the closing balances of the prior period and reflect the effects of transactions and events of prior periods and accounting policies applied in the prior period. Opening balances also include matters requiring disclosure that existed at the beginning of the period, such as contingencies and commitments.

*Subservice organization—A service organization used by another service organization to perform some of the services provided to user entities that are part of those user entities' information systems relevant to financial reporting.

*Analytical procedures—Evaluations of financial information through analysis of plausible relationships among both financial and non-financial data. Analytical procedures also encompass such investigation as is necessary of identified fluctuations or relationships that are inconsistent with other relevant information or that differ from expected values by a significant amount.

Interim financial information or statements—Financial information (which may be less than a complete set of financial statements as defined above) issued at interim dates (usually half-yearly or quarterly) in respect of a financial period.

*Anomaly—A misstatement or deviation that is demonstrably not representative of misstatements or deviations in a population.

*Independence*²—Comprises:

- (a) Independence of mind—the state of mind that permits the provision of an opinion without being affected by influences that compromise professional judgment, allowing an individual to act with integrity, and exercise objectivity and professional skepticism.
- (b) Independence in appearance—the avoidance of facts and circumstances that are so significant a reasonable and informed third party, having knowledge of all relevant information, including any safeguards applied, would reasonably conclude a firm's, or a member of the assurance team's, integrity, objectivity or professional skepticism had been compromised.

Uncertainty—A matter whose outcome depends on future actions or events not under the direct control of the entity but that may affect the financial statements.

*Assertions—Representations by management, explicit or otherwise, that are embodied in the financial statements, as used by the auditor to consider the different types of potential misstatements that may occur.

---

* Denotes a term defined in the ISAs.

† Denotes a term defined in ISQC 1.

¹ In the case of public sector engagements, the terms in this glossary should be read as referring to their public sector equivalents. Where accounting terms have not been defined in the pronouncements of the International Auditing and Assurance Standards Board, reference should be made to the Glossary of Terms published by the International Accounting Standards Board.

² As defined in the IFAC Code of Ethics for Professional Accountants.

“This Glossary of Terms is an extract from the Handbook of International Standards on Auditing and Quality Control of the International Auditing and Assurance Standards Board, published by the International Federation of Accountants (IFAC) in April 2009 and is used with the permission of IFAC.”

TERİMLER SÖZLÜĞÜ¹

(Şubat 2009)

**Açılış bakiyeleri (Opening balances)*—Dönem başında var olan hesap bakiyeleridir. Açılış bakiyeleri, önceki dönemin kapanış bakiyelerini temel alır ve önceki döneme ait işlem ve olayların ve önceki dönemde uygulanan muhasebe politikalarının etkilerini yansıtır. Açılış bakiyeleri, şarta bağlı durumlar ve zararlar gibi dönem başında var olan açıklanması gerekli konuları da içerir.

**Alt Yüklenici (Subservice organization)*—Kullanıcı kuruluşların mali raporlamayla ilgili bilişim sistemlerinin bir parçası olarak bu kuruluşlara sağlanan bazı hizmetleri yerine getirmek için, bir hizmet kuruluşunca kullanılan başka bir hizmet kuruluşudur.

**Analitik inceleme teknikleri (Analytical procedures)*—Mali bilgilerin, hem mali hem de mali olmayan veriler arasındaki olası ilişkilerin analiz edilmesi vasıtasıyla değerlendirilmesidir. Analitik inceleme teknikleri, ilgili diğer bilgilerle tutarsız olan veya beklenen değerlerden önemli düzeyde farklılık gösteren dalgalanmaların veya ilişkilerin gerektiği şekilde sorgulanmasını da içerir.

Ara dönem mali bilgileri veya tabloları (Interim financial information or statements)—Mali bir dönemle ilgili olarak ara tarihlerde (genelde altı aylık veya üç aylık) yayımlanan mali bilgilerdir (yukarıda tanımlandığı gibi tam bir mali tablo seti olmayabilir).

**Aykırlık (Anomaly)*—Bir popülasyondaki yanlış bildirim veya sapmaları tam olarak yansıtmayan bir yanlış bildirim veya sapmadır.

Bağımsızlık² (Independence)—Şunlardan oluşur:

- Fikri bağımsızlık—Kişinin dürüstlikle hareket etmesini ve tarafsız ve mesleki şüpheyle çalışmasını mümkün kılacak şekilde mesleki yargısını riske atan etkilerden etkilenmeden görüş oluşturmaya imkân veren ruh halidir.
- Görünüşte bağımsızlık—Alınan önlemler dâhil, ilgili tüm bilgilere sahip, makul ve bilgilendirilmiş üçüncü bir tarafın, bir denetim firmasının veya güvence ekibi üyesinin dürüstlüğüne, tarafsızlığına veya mesleki şüpheciliğine gölge düştüğü sonucuna (mantık çerçevesinde) varmasına yol açacak kadar önemli olan durum ve koşullardan kaçınma halidir.

Belirsizlik (Uncertainty)—Sonucu, kuruluşun doğrudan kontrolü altında olmayan ama mali tabloları etkileyebilecek, gelecekteki eylem veya olaylara dayanan bir konudur.

**Beyanlar (Assertions)*—Mali tabloların özünde yer alan, idarenin açık veya zımni bildirimlerini ifade eder. Denetçi, bunları ortaya çıkması muhtemel farklı türdeki yanlış bildirimleri değerlendirirken kullanır.

* ISA’larda tanımlanan bir terimi ifade etmektedir.

† ISQC 1’de tanımlanan bir terimi ifade etmektedir.

¹ Kamu sektörü görevleri söz konusu olduğunda bu sözlükteki terimler, kamu sektöründeki eşdeğerlerini belirtecek şekilde anlaşılmalıdır. Muhasebe terimleri, Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu’nun bildirimlerinde tanımlanmamışsa Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan Terimler Sözlüğü’ne atıfta bulunulmalıdır.

² IFAC *Muhasebe Meslek Mensuplarına Yönelik Etik Kurallar* belgesinde tanımlandığı şekildedir.

“Bu Terimler Sözlüğü, Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) tarafından hazırlanan ve Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) tarafından yayımlanan “Denetim ve Kalite Kontrolü Uluslararası Standartları El Kitabı”nda yer alan Terimler Sözlüğü’nden yararlanmaktadır. Bu Sözlük, IFAC’ın izni ile bu Rehber’de yer almaktadır.”

*Component—An entity or business activity for which group or component management prepares financial information that should be included in the group financial statements.

**Component auditor*—An auditor who, at the request of the group engagement team, performs work on financial information related to a component for the group audit.

**Component management*—Management responsible for the preparation of the financial information of a component.

**Component materiality*—The materiality for a component determined by the group engagement team.

Computer-assisted audit techniques—Applications of auditing procedures using the computer as an audit tool (also known as CAATs).

Application controls in information technology— Manual or automated procedures that typically operate at a business process level. Application controls can be preventative or detective in nature and are designed to ensure the integrity of the accounting records. Accordingly, application controls relate to procedures used to initiate, record, process and report transactions or other financial data.

**Report on the description and design of controls at a service organization (referred to in ISA 402¹ as a type 1 report)*—A report that comprises:

- (a) A description, prepared by management of the service organization, of the service organization's system, control objectives and related controls that have been designed and implemented as at a specified date; and
- (b) A report by the service auditor with the objective of conveying reasonable assurance that includes the service auditor's opinion on the description of the service organization's system, control objectives and related controls and the suitability of the design of the controls to achieve the specified control objectives.

**Report on the description, design, and operating effectiveness of controls at a service organization (referred to in ISA 402 as a type 2 report)*—A report that comprises:

- (a) A description, prepared by management of the service organization, of the service organization's system, control objectives and related controls, their design and implementation as at a specified date or throughout a specified period and, in some cases, their operating effectiveness throughout a specified period; and
- (b) A report by the service auditor with the objective of conveying reasonable assurance that includes:
  - (i) The service auditor's opinion on the description of the service organization's system, control objectives and related controls, the suitability of the design of the controls to achieve the specified control objectives, and the operating effectiveness of the controls; and
  - (ii) A description of the service auditor's tests of the controls and the results thereof.

---

¹ ISA 402, "Audit Considerations Relating to an Entity Using a Service Organization".

*Bileşen (Component)—Bir kuruluşu veya faaliyeti ifade eder. Grup veya bileşen idaresi, bunlar hakkında grup mali tablolarında yer alması gereken mali bilgileri hazırlar.

*Bileşen denetçisi (Component auditor)—Grup görev ekibinin talebi üzerine, grup denetimi için bir bileşenle ilgili mali bilgiler üzerinde çalışan denetçidir.

*Bileşen idaresi (Component management)—Bir bileşenin mali bilgilerinin hazırlanmasından sorumlu idaredir.

*Bileşenin önemliliği (Component materiality)—Bir bileşenin, grup görev ekibi tarafından belirlenen önemlilik düzeyidir.

Bilgisayar destekli denetim teknikleri (Computer-assisted audit techniques)—Bilgisayarı bir denetim aracı olarak kullanarak denetim prosedürlerinin uygulanmasıdır (BDDT olarak da bilinirler).

Bilgi teknolojisinde uygulama kontrolleri (Application controls in information technology)—Normalde iş süreci düzeyinde işleyen manuel veya otomatik prosedürlerdir. Uygulama kontrolleri, önleyici veya tespit edici nitelikte olabilirler ve muhasebe kayıtlarının doğruluğunu sağlamak için tasarlanmışlardır. Dolayısıyla uygulama kontrolleri; işlemlerin veya diğer mali verilerin girişini yapmak, bunları kaydetmek, işlemek ve raporlamak için kullanılan prosedürlere ilişkindir.

*Bir hizmet kuruluşundaki kontrollerin tanım ve tasarımını konu alan rapor (ISA 402'de¹ 1. Tip rapor olarak adlandırılmaktadır) (Report on the description and design of controls at a service organization (referred to in ISA 402 as a type 1 report))—Bu rapor şunları kapsar:

- (a) Hizmet kuruluşunun belli bir tarihte tasarlanarak uygulanan sistemi, kontrol hedefleri ve ilgili kontrolleri hakkında hizmet kuruluşunun idaresi tarafından hazırlanan bir tanımlama ve
- (b) Hizmet kuruluşu denetçisi tarafından makul güvence bildirmek amacıyla hazırlanan, hizmet kuruluşunun sisteminin tanımı, kontrol hedefleri ve ilgili kontrolleri ile kontrollerin tasarımının belirlenen kontrol amaçlarını gerçekleştirmeye uygunluğu konularında hizmet kuruluşu denetçisinin görüşü.

*Bir hizmet kuruluşundaki kontrollerin tanımı, tasarımı ve çalışma etkinliğini konu alan rapor (ISA 402'de 2. Tip rapor olarak adlandırılmaktadır) (Report on the description, design, and operating effectiveness of controls at a service organization (referred to in ISA 402 as a type 2 report))—Bu rapor şunları kapsar:

- (a) Hizmet kuruluşunun sistemi, kontrol hedefleri ve ilgili kontrolleri hakkında hizmet kuruluşunun idaresi tarafından hazırlanan, belli bir tarihte olduğu şekliyle veya belli bir dönem boyunca bunların tasarım ve uygulamasını ve bazı durumlarda da belli bir dönem boyunca bunların çalışma etkinliğini anlatan bir tanımlama ve
- (b) Hizmet kuruluşu denetçisi tarafından aşağıdaki konularda makul güvence bildirmek amacıyla hazırlanan bir rapor:
  - (i) hizmet kuruluşunun sisteminin tanımı, kontrol hedefleri ve ilgili kontrolleri, kontrollerin tasarımının belirlenen kontrol amaçlarını gerçekleştirmeye uygunluğu ve kontrollerin çalışma etkinliği konularında hizmet kuruluşu denetçisinin görüşü ve
  - (ii) hizmet kuruluşu denetçisinin kontroller üzerinde yaptığı testler ve bunların sonuçlarının tanımlanması.

---

¹ ISA 402, "Bir Hizmet Kuruluşundan Yararlanan Bir Kuruluşun Denetimine İlişkin Hususlar".

*Misstatement of fact—Other information that is unrelated to matters appearing in the audited financial statements that is incorrectly stated or presented. A material misstatement of fact may undermine the credibility of the document containing audited financial statements.

*†Listed entity—An entity whose shares, stock or debt are quoted or listed on a recognized stock exchange, or are marketed under the regulations of a recognized stock exchange or other equivalent body.

IT environment—The policies and procedures that the entity implements and the IT infrastructure (hardware, operating systems, etc.) and application software that it uses to support business operations and achieve business strategies.

*Non-response—A failure of the confirming party to respond, or fully respond, to a positive confirmation request, or a confirmation request returned undelivered.

*†Staff—Professionals, other than partners, including any experts the firm employs.

Environmental matters—

- (a) Initiatives to prevent, abate, or remedy damage to the environment, or to deal with conservation of renewable and non-renewable resources (such initiatives may be required by environmental laws and regulations or by contract, or they may be undertaken voluntarily);
- (b) Consequences of violating environmental laws and regulations;
- (c) Consequences of environmental damage done to others or to natural resources; and
- (d) Consequences of vicarious liability imposed by law (for example, liability for damages caused by previous owners).

Environmental performance report—A report, separate from the financial statements, in which an entity provides third parties with qualitative information on the entity's commitments towards the environmental aspects of the business, its policies and targets in that field, its achievement in managing the relationship between its business processes and environmental risk, and quantitative information on its environmental performance.

Environmental risk—In certain circumstances, factors relevant to the assessment of inherent risk for the development of the overall audit plan may include the risk of material misstatement of the financial statements due to environmental matters.

Evaluate—Identify and analyze the relevant issues, including performing further procedures as necessary, to come to a specific conclusion on a matter. "Evaluation," by convention, is used only in relation to a range of matters, including evidence, the results of procedures and the effectiveness of management's response to a risk. (also see *Assess*)

*Unmodified opinion—The opinion expressed by the auditor when the auditor concludes that the financial statements are prepared, in all material respects, in accordance with the applicable financial reporting framework.¹

*Modified opinion—A qualified opinion, an adverse opinion or a disclaimer of opinion.

---

¹ ISA 700, paragraphs 35-36, deal with the phrases used to express this opinion in the case of a fair presentation framework and a compliance framework respectively.

**Bir olaya ilişkin yanlış bilgi verilmesi (Misstatement of fact)*—Mali tablolarda yer alan konularla ilgisi olmayan ve yanlış şekilde beyan edilmiş veya sunulmuş başka bilgilerdir. Bir olaya ilişkin önemli ölçüde yanlış bilgi verilmesi, denetlenen mali tabloları içeren belgenin güvenilirliğini azaltabilir.

*†*Borsada kayıtlı kuruluş (Listed entity)*—Hisseleri, sermayesi veya borçları, kabul görmüş bir menkul kıymetler borsasında kote edilen veya kayıtlı olan ya da kabul görmüş bir menkul kıymetler borsası veya eşdeğeri başka bir kuruluşun düzenlemeleri kapsamında piyasaya sürülen bir kuruluştur.

BT ortamı (IT environment)—Kuruluşun uyguladığı politika ve prosedürler ile kuruluşun faaliyetlerini desteklemek ve stratejilerini başarmak için kullandığı BT altyapısı (donanım, işletim sistemleri, vs) ve uygulama yazılımıdır.

**Cevap vermeme (Non-response)*—Teyit eden tarafın, müspet teyit talebine yanıt vermemesi veya eksik yanıt vermesi ya da teyit talebinin teslim edilememiş olarak geri dönmesidir.

*†*Çalışanlar (Staff)*—Ortaklar hariç olmak üzere, denetim firmasının istihdam ettiği uzmanları da içeren çalışanlardır.

Çevresel konular (Environmental matters)—

- (a) Çevreye verilen hasarları önleyecek, hafifletecek veya giderecek girişimler ya da yenilenebilir olan ve olmayan kaynakların korunmasına yönelik girişimler (bu gibi girişimler, çevreye ilişkin yasal ve idari düzenlemelerle veya sözleşmeyle zorunlu kılınabilir veya gönüllü olarak üstlenilebilir);
- (b) Çevreyle ilgili yasal ve idari düzenlemeleri ihlal etmenin sonuçları;
- (c) Başkalarına veya doğal kaynaklara verilen çevresel hasarın sonuçları ve
- (d) Kanunun öngördüğü başkasının fiilinden sorumluluğun sonuçları (örneğin, önceki maliklerin yol açtığı hasarlara yönelik sorumluluk).

Çevresel performans raporu (Environmental performance report)—Bir kuruluş tarafından; üçüncü taraflara, işin çevresel özelliklerine dair kuruluşun taahhütleri, o alandaki politika ve hedefleri ve iş süreçleri ile çevresel risk arasındaki ilişkinin yönetilmesi konusundaki başarısı hakkında nitel bilgileri ve kuruluşun çevresel performansı hakkında nicel bilgileri sunan, mali tablolardan ayrı bir rapordur.

Çevresel risk (Environmental risk)—Bazı durumlarda, genel denetim planının geliştirilmesine yönelik yapısal riskin değerlendirilmesiyle ilgili faktörler, mali tabloların çevresel konulara bağlı olarak önemli ölçüde yanlış bildirilmesi riskini içerebilir.

Değerlendirmek (Evaluate)—Gerektiğinde ilave prosedürlerin gerçekleştirilmesi de dâhil olmak üzere bir konu hakkında net bir sonuca ulaşmak için ilgili hususları tespit ve analiz etmektir. Genel kurallara göre “değerlendirme”; sadece kanıtlar, prosedürlerin sonuçları ve idarenin bir risk karşısında atacağı adımların etkinliği gibi bir dizi konuyla ilgili olarak kullanılır. (Ayrıca bkz. *Risk değerlendirilmesi*)

**Değişikliğe uğramamış görüş (Unmodified opinion)*—Mali tabloların önemli tüm yönlerden geçerli mali raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlandığı sonucuna vardığında denetçi tarafından verilen görüştür.¹

**Değişikliğe uğramış görüş (Modified opinion)*—Şartlı görüş, olumsuz görüş veya görüş bildirmekten kaçınmadır.

¹ ISA 700'de paragraf 35-36, sırasıyla güvenilir sunum çerçevesi ve uygunluk çerçevesi söz konusu olduğunda bu görüşü ifade etmek için kullanılan tabirleri ele almaktadır.

*Auditor—“Auditor” is used to refer to the person or persons conducting the audit, usually the engagement partner or other members of the engagement team, or, as applicable, the firm. Where an ISA expressly intends that a requirement or responsibility be fulfilled by the engagement partner, the term “engagement partner” rather than “auditor” is used. “Engagement partner” and “firm” are to be read as referring to their public sector equivalents where relevant.

Auditor association with financial information—An auditor is associated with financial information when the auditor attaches a report to that information or consents to the use of the auditor’s name in a professional connection.

*Auditor’s range—(see *Auditor’s point estimate*)

*Auditor’s point estimate or auditor’s range—The amount, or range of amounts, respectively, derived from audit evidence for use in evaluating management’s point estimate.

*Date of the auditor’s report—The date the auditor dates the report on the financial statements in accordance with ISA 700.¹

*Auditor’s expert—An individual or organization possessing expertise in a field other than accounting or auditing, whose work in that field is used by the auditor to assist the auditor in obtaining sufficient appropriate audit evidence. An auditor’s expert may be either an auditor’s internal expert (who is a partner² or staff, including temporary staff, of the auditor’s firm or a network firm), or an auditor’s external expert.

*†Network—A larger structure:

- (a) That is aimed at cooperation, and
- (b) That is clearly aimed at profit or cost-sharing or shares common ownership, control or management, common quality control policies and procedures, common business strategy, the use of a common brand name, or a significant part of professional resources.

*†Network firm—A firm or entity that belongs to a network.

*Audit documentation—The record of audit procedures performed, relevant audit evidence obtained, and conclusions the auditor reached (terms such as “working papers” or “workpapers” are also sometimes used).

*Audit file— One or more folders or other storage media, in physical or electronic form, containing the records that comprise the audit documentation for a specific engagement.

*†Audit firm—(see *Firm*)

*Audit opinion—(see *Modified opinion* and *Unmodified opinion*)

---

¹ ISA 700, “Forming an Opinion and Reporting on Financial Statements”.

² “Partner” and “firm” should be read as referring to their public sector equivalents where relevant.

**Denetçi (Auditor)*—”Denetçi” terimi, denetimi yürüten kişi veya kişileri, genelde görev ortağını veya görev ekibinin diğer üyelerini veya uygun hallerde bir denetim firmasını belirtmek için kullanılır. Herhangi bir ISA, bir şart veya sorumluluğun açıkça görev ortağı tarafından yerine getirilmesi gerektiğini ifade ediyorsa “denetçi” yerine “görev ortağı” terimi kullanılır. “Görev ortağı” ve “denetim firması”, ilgili hallerde kamu sektöründeki eşdeğerlerini belirtecek şekilde anlaşılmalıdır.

Denetçinin mali bilgi ile ilişkisi (Auditor association with financial information)—Denetçi, mali bilgiye bir rapor eklerse veya isminin mesleki bağlamda kullanılmasına izin verirse bu mali bilgiyle ilişkisi var demektir.

**Denetçinin tahmin aralığı (Auditor’s range)*—(Bkz. *Denetçinin tahmini*)

**Denetçinin tahmini veya denetçinin tahmin aralığı (Auditor’s point estimate or auditor’s range)*—Sırasıyla; idarenin tahmininin değerlendirilmesinde kullanılmak üzere denetim kanıtlarından elde edilen tutar veya tutar aralığıdır.

**Denetçi raporunun tarihi (Date of the auditor’s report)*—Denetçinin, ISA 700’e uygun olarak mali tablolarla ilgili rapora verdiği tarihtir.¹

**Denetçi tarafından çalıştırılan uzman (Auditor’s expert)*—Muhasebe veya denetim dışında bir alanda uzmanlık sahibi olan ve o alandaki çalışmalarını denetçi tarafından yeterli uygun denetim kanıtı elde edilmesinde kullanılan birey veya kuruluştur. Denetçi tarafından çalıştırılan uzman, iç uzman (denetçinin firmasının veya denetim ağına dâhil bir firmanın bir ortağı² veya geçici personeli dâhil herhangi bir çalışanı) veya dış uzman olabilir.

*†*Denetim ağı (Network)*—

(a) İşbirliğine yönelik ve

(b) Açık şekilde kar veya maliyet paylaşımını amaçlayan ya da ortak mülkiyet, kontrol veya idareyi, ortak kalite kontrol politika ve prosedürlerini, ortak iş stratejisini, ortak bir marka adının kullanımını veya mesleki kaynakların önemli bir bölümünü ortaklaşa kullanmayı amaçlayan

daha büyük bir yapıdır.

*†*Denetim ağına dâhil firma (Network firm)*—Bir denetim ağına bağlı olan bir denetim firması veya kuruluştur.

**Denetimin belgelendirilmesi (Audit documentation)*—Uygulanan denetim prosedürleri, elde edilen [bulguyla] ilgili denetim kanıtları ve denetçinin vardığı sonuçlara dair kayıtlardır (Bazen “çalışma kâğıdı” gibi terimler de kullanılır).

**Denetim dosyası (Audit file)*—Belli bir göreve yönelik denetim belgelerini içeren kayıtların yer aldığı, basılı veya elektronik formattaki bir veya daha fazla dosya veya başka bir depolama aracıdır.

*†*Denetim firması (Audit firm)*—(Bkz. *Firma*)

**Denetim görüşü (Audit opinion)*—(Bkz. *Değişikliğe uğramış görüş ve Değişikliğe uğramamış görüş*)

¹ ISA 700, “Mali Tablolara İlişkin Görüş Oluşturma ve Raporlama”.

² “Ortak” ve “firma”, kamu sektöründeki eşdeğerlerini belirtecek şekilde anlaşılmalıdır.

*Preconditions for an audit—The use by management of an acceptable financial reporting framework in the preparation of the financial statements and the agreement of management and, where appropriate, those charged with governance to the premise¹ on which an audit is conducted.

*Audit evidence—Information used by the auditor in arriving at the conclusions on which the auditor’s opinion is based. Audit evidence includes both information contained in the accounting records underlying the financial statements and other information. (See *Sufficiency of audit evidence* and *Appropriateness of audit evidence*.)

*Audit sampling (sampling)—The application of audit procedures to less than 100% of items within a population of audit relevance such that all sampling units have a chance of selection in order to provide the auditor with a reasonable basis on which to draw conclusions about the entire population.

*Audit risk—The risk that the auditor expresses an inappropriate audit opinion when the financial statements are materially misstated. Audit risk is a function of the risks of material misstatement and detection risk.

*Audited financial statements (in the context of ISA 810)—Financial statements² audited by the auditor in accordance with ISAs, and from which the summary financial statements are derived.

Compilation engagement—An engagement in which accounting expertise, as opposed to auditing expertise, is used to collect, classify and summarize financial information.

*External confirmation—Audit evidence obtained as a direct written response to the auditor from a third party (the confirming party), in paper form, or by electronic or other medium.

*Other information—Financial and non-financial information (other than the financial statements and the auditor’s report thereon) which is included, either by law, regulation, or custom, in a document containing audited financial statements and the auditor’s report thereon.

*Other Matter paragraph—A paragraph included in the auditor’s report that refers to a matter other than those presented or disclosed in the financial statements that, in the auditor’s judgment, is relevant to users’ understanding of the audit, the auditor’s responsibilities or the auditor’s report.

*Uncorrected misstatements—Misstatements that the auditor has accumulated during the audit and that have not been corrected.

Supplementary information—Information that is presented together with the financial statements that is not required by the applicable financial reporting framework used to prepare the financial statements, normally presented in either supplementary schedules or as additional notes.

---

¹ ISA 200, paragraph 13.

² ISA 200, “Overall Objectives of the Independent Auditor and the Conduct of an Audit in Accordance with International Standards on Auditing,” paragraph 13(f), defines the term “financial statements”.

Denetim için ön koşullar (Preconditions for an audit)—Mali tablolar hazırlanırken idarenin kabul edilebilir bir mali raporlama çerçevesi kullanması ile idare ve uygun hallerde yönetimden sorumlu olanlarla¹ denetimin dayandığı ön kabul üzerinde mutabakatın sağlanmasıdır.

**Denetim kanıtı (Audit evidence)*—Denetçinin, görüşünü dayandırdığı sonuçlara varmak için kullandığı bilgilerdir. Denetim kanıtları hem mali tablolara temel teşkil eden muhasebe kayıtlarındaki bilgileri hem de diğer bilgileri içerir (Bkz. *Yeterlilik (denetim kanıtına ilişkin)* ve *Uygunluk (denetim kanıtına ilişkin)*).

**Denetim örnekleme (örnekleme) (Audit sampling)*—Denetimle ilgili popülasyonun tümü hakkında sonuca varmak üzere denetçiye makul bir temel sunmak için denetim prosedürlerinin, tüm örnekleme birimlerinin seçilme şansı olacak şekilde popülasyondaki öğelerin %100'ünden daha azına uygulanmasıdır.

**Denetim riski (Audit risk)*—Mali tablolar önemli düzeyde yanlış bildirildiği halde denetçinin, uygun olmayan bir denetim görüşü ifade etmesi riskidir. Denetim riski, önemli yanlış bildirim risklerinin ve tespit riskinin bir fonksiyonudur.

**Denetlenen mali tablolar (ISA 810 bağlamında) (Audited financial statements (in the context of ISA 810))*—Denetçi tarafından ISA'lara uygun olarak denetlenen ve özet mali tabloları elde etmekte kullanılan mali tablolarıdır.²

Derleme görevi (Compilation engagement)—Mali bilgileri toplamak, sınıflandırmak ve özetlemek üzere denetim uzmanlığı yerine muhasebe uzmanlığının kullanıldığı bir görevdir.

**Dış teyit (External confirmation)*—Basılı formatta veya elektronik olarak veya başka bir araç vasıtasıyla üçüncü bir tarafın (teyit eden taraf) denetçiye doğrudan yazılı yanıt vermesi suretiyle elde edilen denetim kanıtıdır.

**Diğer bilgiler (Other information)*—Denetlenmiş mali tabloları ve bu tablolar hakkındaki denetçi raporunu içeren bir belgede, kanun, idari düzenleme veya teamül gereği yer alan (mali tablolar ve bu tablolar hakkındaki denetçi raporu dışındaki) mali ve mali olmayan bilgilerdir.

**Diğer Hususlara ilişkin paragraf (Other Matter paragraph)*—Mali tablolarda sunulan veya açıklanan konular dışındaki bir konuyla ilgili olarak denetçi raporunda yer alan ve denetçinin yargısına göre kullanıcının, denetimi, denetçinin sorumluluklarını veya denetçi raporunu anlaması için yararlı bir paragraftır.

**Düzeltilmemiş yanlış bildirimler (Uncorrected misstatements)*—Denetim sırasında denetçinin topladığı ve düzeltilmemiş olan yanlış bildirimlerdir.

Ek bilgi (Supplementary information)—Mali tabloları hazırlamak için kullanılan geçerli mali raporlama çerçevesinin gerektirmediği ve normalde tamamlayıcı çizelgeler içinde veya ek notlar halinde mali bilgilerle birlikte sunulan bilgilerdir.

¹ ISA 200, paragraf 13.

² ISA 200, "Bağımsız Denetçinin Genel Amaçları ve Denetimin Uluslararası Denetim Standartlarına Uygun Olarak Yürütülmesi," paragraf 13(f), "mali tablolar" terimini tanımlamaktadır.

Access controls—Procedures designed to restrict access to on-line terminal devices, programs and data. Access controls consist of “user authentication” and “user authorization.” “User authentication” typically attempts to identify a user through unique logon identifications, passwords, access cards or biometric data. “User authorization” consists of access rules to determine the computer resources each user may access. Specifically, such procedures are designed to prevent or detect:

- (a) Unauthorized access to on-line terminal devices, programs and data;
- (b) Entry of unauthorized transactions;
- (c) Unauthorized changes to data files;
- (d) The use of computer programs by unauthorized personnel; and
- (e) The use of computer programs that have not been authorized.

*Business risk—A risk resulting from significant conditions, events, circumstances, actions or inactions that could adversely affect an entity’s ability to achieve its objectives and execute its strategies, or from the setting of inappropriate objectives and strategies.

*†*Firm*—A sole practitioner, partnership or corporation or other entity of professional accountants.

**Applicable financial reporting framework*—The financial reporting framework adopted by management and, where appropriate, those charged with governance in the preparation of the financial statements that is acceptable in view of the nature of the entity and the objective of the financial statements, or that is required by law or regulation.

The term “fair presentation framework” is used to refer to a financial reporting framework that requires compliance with the requirements of the framework and:

- (a) Acknowledges explicitly or implicitly that, to achieve fair presentation of the financial statements, it may be necessary for management to provide disclosures beyond those specifically required by the framework; or
- (b) Acknowledges explicitly that it may be necessary for management to depart from a requirement of the framework to achieve fair presentation of the financial statements. Such departures are expected to be necessary only in extremely rare circumstances.

The term “compliance framework” is used to refer to a financial reporting framework that requires compliance with the requirements of the framework, but does not contain the acknowledgements in (a) or (b) above.

**Historical financial information*—Information expressed in financial terms in relation to a particular entity, derived primarily from that entity’s accounting system, about economic events occurring in past time periods or about economic conditions or circumstances at points in time in the past.

Erişim kontrolleri (Access controls)—Çevrimiçi uçbirim aygıtlarına,¹ programlara ve verilere erişimi sınırlandırmak üzere tasarlanmış prosedürlerdir. Erişim kontrolleri, “kullanıcı kimliğinin doğrulanması” ve “kullanıcının yetkilendirilmesinden” oluşur. “Kullanıcı kimliğinin doğrulanması”; genellikle bir kullanıcıyı, kişiye özel bir oturum açma kimliği, şifreler, erişim kartları veya biyometrik veriler ile tanımlamaya çalışır. “Kullanıcının yetkilendirilmesi” ise her kullanıcının erişebileceği bilgisayar kaynaklarını belirleyen erişim kurallarından oluşur. Bu prosedürler özellikle aşağıda belirtilen hususları önlemek veya tespit etmek üzere tasarlanmıştır:

- (a) Çevrimiçi uçbirim aygıtlarına, programlara ve verilere yetkisiz erişim,
- (b) Yetkisiz işlemlerin girişinin yapılması,
- (c) Veri dosyalarında yetkisiz değişiklik yapılması,
- (d) Bilgisayar programlarının yetkisiz personel tarafından kullanılması,
- (e) İzin verilmemiş bilgisayar programlarının kullanılması.

Faaliyet riski (Business risk)—İlgili programlar, program stratejileri ve amaçları dâhil olmak üzere faaliyetlerin tamamlanmaması veya başarılmaması riskini ifade etmektedir. Buna ek olarak siyasi ortam, kamu yararı, program hassasiyeti ya da mevzuat veya yetkili otoriteye uymama olasılığı gibi hususlarla ilgili riskler de kamu sektörü bağlamında bununla ilişkilidir.

*†*Firma (Firm)*—Serbest çalışan muhasebe meslek mensubu veya muhasebe meslek mensuplarından oluşan ortaklık, şirket ya da diğer bir kuruluştur.²

**Geçerli mali raporlama çerçevesi (Applicable financial reporting framework)*—Mali tabloların hazırlanmasında, idare ve uygun hallerde, yönetimden sorumlu olanlar tarafından benimsenen, kuruluşun yapısı ve mali tabloların amacı göz önüne alındığında kabul edilebilir olan veya bizzat yasal ve idari düzenlemelerle zorunlu kılınan mali raporlama çerçevesidir.

“Güvenilir sunum çerçevesi” terimi, çerçevenin şartlarına uygunluğu gerektiren bir mali raporlamayı ifade etmek için kullanılır ve

- (a) mali tabloların güvenilir sunumunu gerçekleştirmek için, idarenin çerçevenin özellikle gerektirdiğinin dışında açıklamalarda bulunması gerekebileceğini açıkça veya üstü kapalı olarak kabul eder, veya
- (b) mali tabloların güvenilir sunumunu gerçekleştirmek için, idarenin çerçevenin bir şartından uzaklaşması gerekebileceğini açıkça kabul eder. Bu tip sapmaların sadece çok nadir durumlarda gerekli olması beklenir.

“Uygunluk çerçevesi” terimi, çerçevenin şartlarına uygunluk gerektiren bir mali raporlama çerçevesini ifade etmek için kullanılır ama yukarıdaki (a) veya (b) şıklarındaki kabulleri içermez.

**Geçmiş dönemlere ait mali bilgiler (Historical financial information)*—Belli bir kuruluşla ilgili olarak aslen o kuruluşun muhasebe sisteminden elde edilen, geçmiş dönemlerde meydana gelen ekonomik olaylar hakkındaki veya geçmişteki belli bir zamanın ekonomik şartları veya koşulları hakkındaki mali bilgilerdir.

¹ ÇN: Çevrimiçi uçbirim aygıtları, (online terminal cihazları), ağa bağlı bir bilgisayarı ifade edebileceği gibi, yine ağa bağlı olarak işlev gören, yönlendirici, anahtar veya geçiş yolu gibi diğer bilişim sistemi aygıtlarını da ifade edebilir.

² ÇN: Mali denetim standartlarında kullanılan “firma” terimi “denetim firması”nı ifade eder.

Prospective financial information—Financial information based on assumptions about events that may occur in the future and possible actions by an entity. Prospective financial information can be in the form of a forecast, a projection or a combination of both. (see *Forecast* and *Projection*)

**General purpose framework*—A financial reporting framework designed to meet the common financial information needs of a wide range of users. The financial reporting framework may be a fair presentation framework or a compliance framework.

The term “fair presentation framework” is used to refer to a financial reporting framework that requires compliance with the requirements of the framework and:

- (a) Acknowledges explicitly or implicitly that, to achieve fair presentation of the financial statements, it may be necessary for management to provide disclosures beyond those specifically required by the framework; or
- (b) Acknowledges explicitly that it may be necessary for management to depart from a requirement of the framework to achieve fair presentation of the financial statements. Such departures are expected to be necessary only in extremely rare circumstances.

The term “compliance framework” is used to refer to a financial reporting framework that requires compliance with the requirements of the framework, but does not contain the acknowledgements in (a) or (b) above.¹

**General purpose financial statements*—Financial statements prepared in accordance with a general purpose framework.

General IT-controls—Policies and procedures that relate to many applications and support the effective functioning of application controls by helping to ensure the continued proper operation of information systems. General IT-controls commonly include controls over data center and network operations; system software acquisition, change and maintenance; access security; and application system acquisition, development, and maintenance.

Overall audit strategy—Sets the scope, timing and direction of the audit, and guides the development of the more detailed audit plan.

*†*Engagement team*—All partners and staff performing the engagement, and any individuals engaged by the firm or a network firm who perform procedures on the engagement. This excludes external experts engaged by the firm or a network firm.²

*†*Engagement quality control review*—A process designed to provide an objective evaluation, on or before the date of the report, of the significant judgments the engagement team made and the conclusions it reached in formulating the report. The engagement quality control review process is for audits of financial statements of listed entities and those other engagements, if any, for which the firm has determined an engagement quality control review is required.

---

¹ ISA 200, paragraph 13(a).

² ISA 620, “Using the Work of an Auditor’s Expert,” paragraph 6(a), defines the term “auditor’s expert”.

Geleceğe yönelik mali bilgi (Prospective financial information)—Gelecekte meydana gelebilecek olaylar ve kuruluşun muhtemel eylemleri hakkındaki varsayımlara dayalı mali bilgilerdir. Geleceğe yönelik mali bilgiler; öngörü, projeksiyon ya da bu ikisinin karışımı şeklinde olabilir. (Bkz. *Öngörü* ve *Projeksiyon*)

*Genel amaçlı çerçeve (General purpose framework)—Çok çeşitli kullanıcıların ortak mali bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için tasarlanmış olan mali raporlama çerçevesidir. Mali raporlama çerçevesi, güvenilir sunum çerçevesi ya da uygunluk çerçevesi olabilir.

“Güvenilir sunum çerçevesi” terimi, çerçevenin şartlarına uygunluğu gerektiren bir mali raporlama çerçevesini ifade etmek için kullanılır ve

- (a) mali tabloların güvenilir sunumunu gerçekleştirmek için, idarenin çerçevenin özellikle gerektirdiğinin dışında açıklamalarda bulunması gerekebileceğini açıkça veya üstü kapalı olarak kabul eder, veya
- (b) mali tabloların güvenilir sunumunu gerçekleştirmek için, idarenin çerçevenin bir şartından uzaklaşması gerekebileceğini açıkça kabul eder. Bu tip sapmaların sadece çok nadir durumlarda gerekli olması beklenir.

“Uygunluk çerçevesi” terimi, çerçevenin şartlarına uygunluk gerektiren bir mali raporlama çerçevesini ifade etmek için kullanılır ama yukarıdaki (a) veya (b) şıklarındaki kabulleri içermez.¹

*Genel amaçlı mali tablolar (General purpose financial statements)—Genel amaçlı çerçeveye uygun olarak hazırlanmış olan mali tablolarıdır.

Genel BT kontrolleri (General IT-controls)—Pek çok uygulamayla ilgili olan ve bilişim sistemlerinin sürekli olarak doğru çalışmasını sağlamaya yardımcı olarak şekilde, uygulama kontrollerinin etkin işlemlerini destekleyen politika ve prosedürlerdir. Genel BT kontrolleri; çoğunlukla veri merkezi ile network operasyonları, sistem yazılımı alımı, değişimi ve bakımı, erişim güvenliği ve de uygulama sistemi alımı, geliştirilmesi ve bakımına yönelik kontrolleri kapsar.

Genel denetim stratejisi (Overall audit strategy)—Denetimin kapsamını, zamanlamasını ve yönünü belirler ve daha detaylı bir denetim planının geliştirilmesine rehberlik eder.

*†Görev ekibi (Engagement team)—Görevi yerine getiren tüm ortaklar ve personel ile denetim firması veya denetim ağına dâhil bir firma tarafından görevlendirilen ve görev prosedürlerini yerine getiren bireylerdir. Denetim firması veya denetim ağına dâhil bir firma tarafından görevlendirilen dış uzmanlar buna dâhil değildir.²

*†Görevin kalitesine yönelik gözden geçirme (Engagement quality control review)—Rapor tarihinde veya öncesinde, görev ekibinin raporu oluştururken vardığı önemli yargıların ve ulaştığı sonuçların objektif değerlendirmesini sağlamak için tasarlanmış bir süreçtir. Görevin kalitesine yönelik gözden geçirme süreci, borsada kayıtlı kuruluşların mali tablolarına yönelik denetimlere ve (varsa) görevin kalitesine yönelik gözden geçirmeye gerek olduğuna denetim firmasının karar verdiği diğer görevlere yöneliktir.

¹ ISA 200, paragraf 13(a).

² ISA 620, “Denetçi Tarafından Çalıştırılan Uzmanın Çalışmasından Yararlanılması” paragraf 6(a), “denetçi tarafından çalıştırılan uzman” terimini tanımlamaktadır.

*†*Engagement quality control reviewer*—A partner, other person in the firm, suitably qualified external person, or a team made up of such individuals, none of whom is part of the engagement team, with sufficient and appropriate experience and authority to objectively evaluate the significant judgments the engagement team made and the conclusions it reached in formulating the report.

†*Engagement documentation*—The record of work performed, results obtained, and conclusions the practitioner reached (terms such as “working papers” or “workpapers” are sometimes used).

*†*Engagement partner*¹—The partner or other person in the firm who is responsible for the engagement and its performance, and for the report that is issued on behalf of the firm, and who, where required, has the appropriate authority from a professional, legal or regulatory body.

Engagement letter—Written terms of an engagement in the form of a letter.

Review (in relation to quality control)—Appraising the quality of the work performed and conclusions reached by others.

Review engagement—The objective of a review engagement is to enable an auditor to state whether, on the basis of procedures which do not provide all the evidence that would be required in an audit, anything has come to the auditor’s attention that causes the auditor to believe that the financial statements are not prepared, in all material respects, in accordance with an applicable financial reporting framework.

Scope of a review—The review procedures deemed necessary in the circumstances to achieve the objective of the review.

Review procedures—The procedures deemed necessary to meet the objective of a review engagement, primarily inquiries of entity personnel and analytical procedures applied to financial data.

Observation—Consists of looking at a process or procedure being performed by others, for example, the auditor’s observation of inventory counting by the entity’s personnel, or of the performance of control activities.

*Group—All the components whose financial information is included in the group financial statements. A group always has more than one component.

**Group-wide controls*—Controls designed, implemented and maintained by group management over group financial reporting.

**Group audit opinion*—The audit opinion on the group financial statements.

*Group audit—The audit of group financial statements.

**Group engagement team*—Partners, including the group engagement partner, and staff who establish the overall group audit strategy, communicate with component auditors, perform work on the consolidation process, and evaluate the conclusions drawn from the audit evidence as the basis for forming an opinion on the group financial statements.

---

¹ “Engagement partner,” “partner,” and “firm” should be read as referring to their public sector equivalents where relevant.

*†*Görevin kalitesine gözden geçiren kişi (Engagement quality control reviewer)*—Görev ekibine dâhil olmayan, görev ekibinin raporu oluştururken vardığı önemli yargıların ve ulaştığı sonuçların objektif değerlendirmesini yapmak için yeterli ve uygun deneyim ve yetkiye sahip bir ortak, bir denetim firması çalışanı, yeterli nitelikleri haiz dışarıdan bir kişi veya bu özellikleri haiz bireylerden kurulu bir ekiptir.

†*Görevle ilgili belgeler (Engagement documentation)*—Yapılan çalışma, elde edilen sonuçlar ve uygulayıcının vardığı sonuçlara ait kayıtlardır (bazen “çalışma kâğıdı” gibi terimler de kullanılır).

*†*Görev ortağı¹ (Engagement partner)*—Görevden, görevin yerine getirilmesinden ve denetim firması adına yayımlanan rapordan sorumlu olan ve gerekli hallerde mesleki, yasal veya düzenleyici bir kuruluştan uygun yetkiyi alan ortak veya denetim firması çalışanıdır.

Görev yazısı (Engagement letter)—Göreve ait mektup formatındaki yazılı şartlardır.

Gözden geçirme (kalite kontrolüne ilişkin) (Review (in relation to quality control))—Başkaları tarafından yapılan işin kalitesini ve varılan sonuçları değerlendirmektir.

Gözden geçirme görevi (Review engagement)—Gözden geçirme görevinin amacı; denetçinin, mali tabloların tüm önemli yönlerden geçerli mali raporlama çerçevesine uygun şekilde hazırlanmadığına kanaat getirmesine yol açan bir şeyi fark edip etmediğini belirtmesidir. Bunu yaparken denetçi, bir denetimde gerekli tüm kanıtları sağlamayacak prosedürler uygular.

Gözden geçirme kapsamı (Scope of a review)—Gözden geçirme amacına ulaşmak için belli koşullar altında gerekli olduğu düşünülen gözden geçirme prosedürleridir.

Gözden geçirme prosedürleri (Review procedures)—Başta kuruluş personeline yönelik sorgular ve mali verilere uygulanan analitik inceleme teknikleri olmak üzere, gözden geçirme görevinin amacını yerine getirmek için gerekli olduğu düşünülen prosedürlerdir.

Gözlem (Observation)—Başkaları tarafından gerçekleştirilen bir süreç veya prosedürün izlenmesinden oluşur. Örneğin denetçinin kuruluş personelinin yaptığı stok sayımını veya kontrol faaliyetlerinin yerine getirilişini gözlemlemesi.

**Grup (Group)*—Mali bilgileri, grup mali tablolarında yer alan tüm bileşenlerdir. Bir grubun her zaman birden fazla bileşeni vardır.

**Grup çapında uygulanan kontroller (Group-wide controls)*—Grup mali raporlamasıyla ilgili olarak grup yönetimi tarafından tasarlanan, uygulanan ve sürdürülen kontrollerdir.

**Grup denetim görüşü (Group audit opinion)*—Grup mali tabloları hakkındaki denetim görüşüdür.

**Grup denetimi (Group audit)*—Grup mali tablolarının denetimidir.

**Grup görev ekibi (Group engagement team)*—Grup mali tabloları hakkında görüş oluşturmaya temel olacak şekilde; genel grup denetimi stratejisi oluşturan, bileşen denetçileriyle iletişim kuran, konsolidasyon süreci üzerinde çalışan ve denetim kanıtlarından çıkartılan sonuçları değerlendiren (grup görev ortağı dâhil) ortaklar ve personeldir.

---

¹ Görev ortağı”, “ortak” ve “firma” terimleri; ilgili durumlarda kamu sektöründeki eşdeğerlerini belirtecek şekilde okunmalıdır.

*Group engagement partner—The partner or other person in the firm who is responsible for the group audit engagement and its performance, and for the auditor’s report on the group financial statements that is issued on behalf of the firm. Where joint auditors conduct the group audit, the joint engagement partners and their engagement teams collectively constitute the group engagement partner and the group engagement team.

*Group management—Management responsible for the preparation of the group financial statements.

*Group financial statements—Financial statements that include the financial information of more than one component. The term “group financial statements” also refers to combined financial statements aggregating the financial information prepared by components that have no parent but are under common control.

*†Assurance—(see *Reasonable assurance*)

Assurance engagement—An engagement in which a practitioner expresses a conclusion designed to enhance the degree of confidence of the intended users other than the responsible party about the outcome of the evaluation or measurement of a subject matter against criteria. The outcome of the evaluation or measurement of a subject matter is the information that results from applying the criteria (also see *Subject matter information*). Under the “International Framework for Assurance Engagements” there are two types of assurance engagement a practitioner is permitted to perform: a reasonable assurance engagement and a limited assurance engagement.

Reasonable assurance engagement—The objective of a reasonable assurance engagement is a reduction in assurance engagement risk to an acceptably low level in the circumstances of the engagement¹ as the basis for a positive form of expression of the practitioner’s conclusion.

Limited assurance engagement—The objective of a limited assurance engagement is a reduction in assurance engagement risk to a level that is acceptable in the circumstances of the engagement, but where that risk is greater than for a reasonable assurance engagement, as the basis for a negative form of expression of the practitioner’s conclusion.

Assurance engagement risk—The risk that the practitioner expresses an inappropriate conclusion when the subject matter information is materially misstated.

*Fair presentation framework —(see *Applicable financial reporting framework* and *General purpose framework*)

Error—An unintentional misstatement in financial statements, including the omission of an amount or a disclosure.

Intended users—The person, persons or class of persons for whom the practitioner prepares the assurance report. The responsible party can be one of the intended users, but not the only one.

*Fraud—An intentional act by one or more individuals among management, those charged with governance, employees, or third parties, involving the use of deception to obtain an unjust or illegal advantage.

---

¹ Engagement circumstances include the terms of the engagement, including whether it is a reasonable assurance engagement or a limited assurance engagement, the characteristics of the subject matter, the criteria to be used, the needs of the intended users, relevant characteristics of the responsible party and its environment, and other matters, for example events, transactions, conditions and practices, that may have a significant effect on the engagement.

**Grup görev ortağı (Group engagement partner)*—Grup denetim görevinden, bu görevin yerine getirilmesinden ve grup mali tabloları hakkında denetim firması adına yayımlanan denetçi raporundan sorumlu ortak veya denetim firması çalışanıdır. Grup denetimini denetçilerin ortaklaşa yürüttüğü hallerde müşterek görev ortakları ve bu ortakların görev ekipleri, ortaklaşa olarak grup görev ortağını ve grup görev ekibini oluşturur.

**Grup idaresi (Group management)*—Grup mali tablolarının hazırlanmasından sorumlu idaredir.

**Grup mali tabloları (Group financial statements)*—Birden fazla bileşene dair mali bilgiler içeren mali tablolardır. “Grup mali tabloları” terimi aynı zamanda, üst ögesi olmayan ama ortak kontrol altında yer alan bileşenler tarafından hazırlanan mali bilgileri bir araya getiren birleşik mali tablolar anlamında da kullanılır.

*†*Güvence (Assurance)*—(Bkz. *Makul güvence*)

Güvence görevi (Assurance engagement)—Bir konunun kriterlere göre değerlendirilmesi veya ölçümüyle elde edilen sonuca ilişkin olarak sorumlu taraf dışında kalan hedef kullanıcıların güven düzeyini artırmak amacıyla uygulayıcının bir görüş ifade ettiği görevdir. Bir konunun değerlendirilmesi veya ölçümüyle elde edilen sonuç, kriterlerin uygulanması ile ortaya çıkan bilgidir (Ayrıca bkz. Konu bilgisi). “Güvence Görevleri için Uluslararası Çerçeve” kapsamında bir uygulayıcının yapmasına izin verilen iki tür güvence görevi vardır: makul güvence görevi ve sınırlı güvence görevi.

Makul güvence görevi (Reasonable assurance engagement)—Makul güvence görevinin amacı; güvence görevi riskinin, uygulayıcının vardığı sonucu olumlu biçimde ifade etmesine temel oluşturacak şekilde, görev koşulları itibariyle¹ kabul edilebilir derecede düşük bir düzeye indirgenmesidir.

Sınırlı güvence görevi (Limited assurance engagement)—Sınırlı güvence görevinin amacı; güvence görevi riskinin, uygulayıcının vardığı sonucu olumsuz biçimde ifade etmesine temel oluşturacak şekilde görev koşulları itibariyle kabul edilebilir bir seviyeye kadar indirilmesini temin etmektir. Ancak bu risk, makul güvence görevi riskine göre daha yüksek seviyededir.

Güvence görevi riski (Assurance engagement risk)—Konu bilgisinin önemli düzeyde yanlış bildirildiği durumlarda, uygulayıcının uygun olmayan bir sonuç ifade etme riskidir.

**Güvenilir sunum çerçevesi (Fair presentation framework)*—(Bkz. *Geçerli mali raporlama çerçevesi* ve *Genel amaçlı çerçeve*)

Hata (Error)—Bir tutarın veya açıklamanın noksan bırakılması dâhil olmak üzere mali tablolardaki kasıtlı olmayan bir yanlış bildirimdir.

Hedef kullanıcılar (Intended users)—Ugulayıcının güvence raporunu hazırladığı kişi, kişiler veya kişilerden oluşan gruptur. Sorumlu taraf, hedef kullanıcılardan biri olabilir fakat tek hedef kullanıcı değildir.

**Hile (Fraud)*—İdare, yönetimden sorumlu olanlar, çalışanlar veya üçüncü taraflardan bir veya daha fazla birey tarafından, haksız ve yasa dışı bir menfaat elde etmek amacıyla yapılan, aldatma gibi kasti bir eylemdir.

¹ Görev koşulları içinde şunlar yer alır: göreve yönelik şartlar, bunun bir makul güvence görevi mi yoksa sınırlı güvence görevi mi olduğu, konunun özellikleri, kullanılacak kriterler, hedef kullanıcıların ihtiyaçları, sorumlu tarafın ve çevrenin ilgili özellikleri ile olaylar, işlemler, koşullar ve uygulamalar gibi görev üzerinde önemli etkisi olabilecek diğer konular.

Fraudulent financial reporting—Involves intentional misstatements, including omissions of amounts or disclosures in financial statements, to deceive financial statement users.

Fraud risk factors—Events or conditions that indicate an incentive or pressure to commit fraud or provide an opportunity to commit fraud.

**Service organization*—A third-party organization (or segment of a third-party organization) that provides services to user entities that are part of those entities' information systems relevant to financial reporting.

*Service auditor—An auditor who, at the request of the service organization, provides an assurance report on the controls of a service organization.

**Service organization's system*—The policies and procedures designed, implemented and maintained by the service organization to provide user entities with the services covered by the service auditor's report.

**Internal auditors*—Those individuals who perform the activities of the internal audit function. Internal auditors may belong to an internal audit department or equivalent function.

**Internal audit function*—An appraisal activity established or provided as a service to the entity. Its functions include, amongst other things, examining, evaluating and monitoring the adequacy and effectiveness of internal control.

*Internal control—The process designed, implemented and maintained by those charged with governance, management and other personnel to provide reasonable assurance about the achievement of an entity's objectives with regard to reliability of financial reporting, effectiveness and efficiency of operations, and compliance with applicable laws and regulations. The term "controls" refers to any aspects of one or more of the components of internal control.

**Significant deficiency in internal control*—A deficiency or combination of deficiencies in internal control that, in the auditor's professional judgment, is of sufficient importance to merit the attention of those charged with governance.

**Deficiency in internal control*—This exists when:

- (a) A control is designed, implemented or operated in such a way that it is unable to prevent, or detect and correct, misstatements in the financial statements on a timely basis; or
- (b) A control necessary to prevent, or detect and correct, misstatements in the financial statements on a timely basis is missing.

*Management—The person(s) with executive responsibility for the conduct of the entity's operations. For some entities in some jurisdictions, management includes some or all of those charged with governance, for example, executive members of a governance board, or an owner-manager.

**Management's point estimate*—The amount selected by management for recognition or disclosure in the financial statements as an accounting estimate.

**Hileli mali raporlama (Fraudulent financial reporting)*—Mali tabloların kullanıcılarını aldatmak amacıyla mali tablolarda tutarların veya açıklamaların noksan bırakılması gibi kasti yanlış bildirimleri içermesidir.

**Hile riski faktörleri (Fraud risk factors)*—Hile yapmak veya hile için fırsat yaratmak için teşvik veya baskı olduğunu gösteren olaylar veya koşullardır.

**Hizmet kuruluşu (Service organization)*—Kullanıcı kuruluşlara, mali raporlamayla ilgili olarak bu kuruluşların bilişim sistemlerinin parçası olan hizmetler sağlayan, üçüncü taraf bir kuruluştur (veya üçüncü taraf kuruluşun bir parçasıdır).

**Hizmet kuruluşu denetçisi (Service auditor)*—Hizmet kuruluşunun talebi üzerine, hizmet kuruluşunun kontrolleri hakkında güvence raporu hazırlayan denetçidir.

**Hizmet kuruluşunun sistemi (Service organization's system)*—Kullanıcı kuruluşlara, hizmet kuruluşu denetçisinin raporunda yer alan hizmetleri sağlamak için, hizmet kuruluşu tarafından tasarlanan, uygulanan ve sürdürülen politika ve prosedürlerdir.

**İç denetçiler (Internal auditors)*—İç denetim faaliyetlerini yerine getiren kişilerdir. İç denetçiler, iç denetim birimine veya eşdeğer bir yere bağlı olabilir.

**İç denetim fonksiyonu (Internal audit function)*—Kuruluşa hizmet olarak sağlanan veya oluşturulan bir değerlendirme faaliyetidir. İşlevleri arasında, iç kontrolün yeterlilik ve etkinliğinin incelenmesi, değerlendirilmesi ve izlenmesi yer almaktadır.

**İç kontrol (Internal control)*—Bir kuruluşun, mali raporlama güvenilirliği, çalışmalarının etkinlik ve verimliliği ile ilgili yasal ve idari düzenlemelere uygunluğu bakımından amaçlarına ulaşması hakkında makul güvence sağlamak amacıyla yönetimden sorumlu olanlar, idare veya diğer personel tarafından tasarlanan, uygulanan ve sürdürülen süreçtir. “Kontroller” terimi, iç kontrolün bileşenlerinden bir veya daha fazlasının herhangi bir yönünü ifade etmektedir.

**İç kontrolde önemli zafiyet (Significant deficiency in internal control)*—Denetçinin mesleki yargısına göre, yönetimden sorumlu olanların dikkatini çekecek ölçüde öneme sahip olan, iç kontroldeki bir zafiyet veya zafiyetlerin bileşimidir.

**İç kontrolde zafiyet (Deficiency in internal control)*—Şu durumlarda ortaya çıkar:

- (a) Bir kontrol, mali tablolardaki yanlış bildirimleri zamanında önleyemeyecek veya tespit edip düzeltemeyecek şekilde tasarlandığı, uygulandığı veya işleme konduğunda veya
- (b) Mali tablolardaki yanlış bildirimleri zamanında önlemek veya tespit edip düzeltmek için gerekli olan bir kontrolün eksikliğinde.

**İdare (Management)*—Kuruluşun çalışmalarını yerine getirmesine yönelik yürütme sorumluluğuna sahip kişi veya kişilerdir. Bazı yetki alanlarındaki kimi kuruluşlarda idare, yönetimden sorumlu olanların bir kısmını veya tamamını, örneğin yönetim kurulu üyelerini veya işletme sahibi olan yöneticiyi kapsar.

**İdarenin tahmini (Management's point estimate)*—Mali tablolara alınması veya açıklanması için idare tarafından muhasebe tahmini olarak seçilen tutardır.

*Premise, relating to the responsibilities of management and, where appropriate, those charged with governance, on which an audit is conducted—That management and, where appropriate, those charged with governance have acknowledged and understand that they have the following responsibilities that are fundamental to the conduct of an audit in accordance with ISAs. That is, responsibility:

- (a) For the preparation of the financial statements in accordance with the applicable financial reporting framework, including where relevant their fair presentation;
- (b) For such internal control as management and, where appropriate, those charged with governance determine is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error; and
- (c) To provide the auditor with:
  - (i) Access to all information of which management and, where appropriate, those charged with governance are aware that is relevant to the preparation of the financial statements such as records, documentation and other matters;
  - (ii) Additional information that the auditor may request from management and, where appropriate, those charged with governance for the purpose of the audit; and
  - (iii) Unrestricted access to persons within the entity from whom the auditor determines it necessary to obtain audit evidence.

In the case of a fair presentation framework, (a) above may be restated as “for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with the financial reporting framework,” or “for the preparation of financial statements that give a true and fair view in accordance with the financial reporting framework.”

The “premise, relating to the responsibilities of management and, where appropriate, those charged with governance, on which an audit is conducted” may also be referred to as the “premise.”

*Management bias—A lack of neutrality by management in the preparation of information.

*Management’s expert—An individual or organization possessing expertise in a field other than accounting or auditing, whose work in that field is used by the entity to assist the entity in preparing the financial statements.

*†Relevant ethical requirements—Ethical requirements to which the engagement team and engagement quality control reviewer are subject, which ordinarily comprise Parts A and B of the International Federation of Accountants’ Code of Ethics for Professional Accountants (IFAC Code) together with national requirements that are more restrictive.

Related services—Comprise agreed-upon procedures and compilations.

*Related party—A party that is either:

- (a) A related party as defined in the applicable financial reporting framework; or
- (b) Where the applicable financial reporting framework establishes minimal or no related party requirements:
  - (i) A person or other entity that has control or significant influence, directly or indirectly through one or more intermediaries, over the reporting entity;
  - (ii) Another entity over which the reporting entity has control or significant influence, directly or indirectly through one or more intermediaries; or

*İdarenin ve uygun hallerde yönetimden sorumlu olanların sorumluluklarına ilişkin denetimin dayandığı ön kabul (Premise, relating to the responsibilities of management and, where appropriate, those charged with governance, on which an audit is conducted)—İdare ve uygun hallerde üst yönetimden sorumlu olanların, bir denetimin ISA'lara uygun olarak yürütülmesi için gerekli olan aşağıdaki sorumluluklara sahip olduklarını kabul etmiş ve kavramış olması halidir. Yani:

- (a) Mali tabloları, geçerli mali raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlama (ve ilgili olduğu yerde mali tabloların güvenilir sunumu) sorumluluğu,
- (b) Hile veya hatadan kaynaklanan önemli yanlış bildirim içermeyen mali tabloların hazırlanmasını sağlamak amacıyla, idare ve uygun hallerde yönetimden sorumlu olanların gerekli olduğuna karar verdiği iç kontrol sorumluluğu ve
- (c) Denetçiye aşağıdakileri sağlama sorumluluğu:
  - (i) İdare ve uygun hallerde yönetimden sorumlu olanların, mali tabloların hazırlanmasıyla ilgili olduğunu bildikleri (kayıtlar, belgeler ve diğer hususlar gibi) tüm bilgilere erişim,
  - (ii) Denetçinin, denetim için idareden ve uygun hallerde yönetimden sorumlu olanlardan talep edebileceği ek bilgiler ve
  - (iii) Denetçinin, denetim kanıtı elde etmek için gerekli olduğuna karar verdiği kuruluş çalışanlarıyla kısıtlama olmaksızın görüşme imkânı.

Güvenilir sunum çerçevesi söz konusu olduğunda, yukarıdaki (a) şıkkı, “mali tabloların mali raporlama çerçevesi uyarınca hazırlanması ve güvenilir şekilde sunulması sorumluluğu” şeklinde ya da “doğru ve gerçeğe uygun bilgi veren mali tabloların mali raporlama çerçevesi uyarınca hazırlanması sorumluluğu” şeklinde yeniden ifade edilebilir.

“İdarenin ve uygun hallerde yönetimden sorumlu olanların sorumluluklarına ilişkin denetimin dayandığı ön kabul”, kısaca “ön kabul” olarak da adlandırılabilir.

İdarenin yanlılığı (Management bias)—Bilgilerin hazırlanması sırasında idarenin tarafsızlıktan yoksun olmasıdır.

*İdare tarafından çalıştırılan uzman (Management's expert)—Muhasebe veya denetim dışında bir alanda uzmanlık sahibi olan ve o alandaki çalışmalarını kuruluş tarafından mali tabloların hazırlanmasında yardımcı olarak kullanılan kişi veya kuruluştur.

*İlgili etik gereklilikler (Relevant ethical requirements)—Genelde Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun Muhasebe Meslek Mensupları için Etik Kurallar'ında (IFAC Kuralı) yer alan A ve B bölümleri ve daha kısıtlayıcı olan ulusal gerekliliklerden oluşan ve görev ekibinin ve görevin kalitesini gözden geçirenlerin tabi olduğu etik gerekliliklerdir.

İlgili hizmetler (Related services)—Üzerinde anlaşmaya varılmış prosedürler ve derlemelerden oluşur.

*İlgili taraf (Related party)—

- (a) Geçerli mali raporlama çerçevesinde tanımlandığı şekliyle ilgili bir taraftır veya
- (b) Geçerli mali raporlama çerçevesinin, ilgili taraf açısından asgari gereklilik öngördüğü veya hiçbir gereklilik öngörmediği hallerde:
  - (i) Raporlayıcı kuruluş üzerinde, bir veya daha fazla aracı vasıtasıyla doğrudan veya dolaylı olarak, kontrol veya önemli etki sahibi olan bir kişi veya başka bir kuruluştur;
  - (ii) Raporlayıcı kuruluşun, bir veya daha fazla aracı vasıtasıyla doğrudan veya dolaylı olarak, üstünde kontrol veya önemli etki sahibi olduğu başka bir kuruluştur veya

- (iii) Another entity that is under common control with the reporting entity through having:
  - a. Common controlling ownership;
  - b. Owners who are close family members; or
  - c. Common key management.

However, entities that are under common control by a state (that is, a national, regional or local government) are not considered related unless they engage in significant transactions or share resources to a significant extent with one another.

Association—(see *Auditor association with financial information*)

*Initial audit engagement—An engagement in which either:

- (a) The financial statements for the prior period were not audited; or
- (b) The financial statements for the prior period were audited by a predecessor auditor.

*Statistical sampling—An approach to sampling that has the following characteristics:

- (a) Random selection of the sample items; and
- (b) The use of probability theory to evaluate sample results, including measurement of sampling risk.

A sampling approach that does not have characteristics (a) and (b) is considered non-statistical sampling.

*†Monitoring (in relation to quality control)—A process comprising an ongoing consideration and evaluation of the firm's system of quality control, including a periodic inspection of a selection of completed engagements, designed to provide the firm with reasonable assurance that its system of quality control is operating effectively.

*Tolerable misstatement—A monetary amount set by the auditor in respect of which the auditor seeks to obtain an appropriate level of assurance that the monetary amount set by the auditor is not exceeded by the actual misstatement in the population.

Public sector—National governments, regional (for example, state, provincial, territorial) governments, local (for example, city, town) governments and related governmental entities (for example, agencies, boards, commissions and enterprises).

*Comparative information—The amounts and disclosures included in the financial statements in respect of one or more prior periods in accordance with the applicable financial reporting framework.

*Comparative financial statements—Comparative information where amounts and other disclosures for the prior period are included for comparison with the financial statements of the current period but, if audited, are referred to in the auditor's opinion. The level of information included in those comparative financial statements is comparable with that of the financial statements of the current period.

- (iii) Aşağıdakilere sahip olması nedeniyle, raporlayıcı kuruluşla ortak kontrol altında olan başka bir kuruluştur:
- Müşterek kontrol;
  - Yakın aile bireyleri olan malikler veya
  - Ortak kilit yönetim.

Fakat devletin (yani ulusal, bölgesel veya yerel idare) kontrolü altında olan kuruluşlar, birlikte önemli işlere girişmedikleri veya kaynakları önemli ölçüde paylaşmadıkları sürece ilgili taraf olarak düşünülmez.

İlişki (Association)—(Bkz. *Denetçinin mali bilgi ile ilişkisi*)

*İlk denetim görevi (Initial audit engagement)—

- Önceki döneme ait mali tabloların denetlenmediği veya
- Önceki döneme ait mali tabloların, farklı bir denetçi tarafından denetlenmiş olduğu

bir görevdir.

*İstatistikî örnekleme (Statistical sampling)—Aşağıdaki özelliklere sahip bir örnekleme yaklaşımıdır:

- Örneklem birimlerinin tesadüfi seçimi ve
- Örnekleme riskinin ölçülmesi dâhil olmak üzere örneklem sonuçlarını değerlendirmek için olasılık teorisinin kullanılması.

(a) ve (b) şıklarındaki özelliklere sahip olmayan bir örnekleme yaklaşımının istatistikî olmayan bir örnekleme olduğu kabul edilir.

*İzleme (kalite kontrolüne ilişkin) (Monitoring (in relation to quality control))—Denetim firmasına, kalite kontrol sisteminin etkin çalıştığı konusunda makul güvence sağlamak amacıyla tasarlanan ve denetim firmasının (tamamlanmış görevler arasından seçilmiş olanların periyodik olarak tetkik edilmesi dâhil) kalite kontrol sisteminin sürekli olarak incelenmesi ve değerlendirilmesinden oluşan süreçtir.

*Kabul edilebilir yanlış bildirim (Tolerable misstatement)—Denetçi tarafından tayin edilmiş parasal bir tutardır ve denetçi, popülasyondaki fiili yanlış bildirim, bu tutarı aşmadığı konusunda makul güvence düzeyi elde etmeye çalışır.

Kamu sektörü (Public sector)—Ulusal hükümetler, bölgesel (ör., eyalet, il, bölge) hükümetler, yerel (ör., şehir, kasaba) hükümetler ve ilgili kamu kurumlarıdır (ör, kurumlar, kurullar, komisyonlar ve teşebbüsler).

*Karşılaştırmalı bilgiler (Comparative information)—Geçerli mali raporlama çerçevesine uygun olarak mali tablolarda yer alan bir önceki dönem veya daha önceki dönemlere ait tutar ve açıklamalardır.

*Karşılaştırmalı mali tablolar (Comparative financial statements)—Cari döneme ait mali tablolarla karşılaştırılmak üzere önceki döneme ait tutarların ve diğer açıklamaların da yer aldığı karşılaştırmalı bilgilerdir fakat denetlenmeleri halinde [bunlara] denetçinin görüşünde atıf yapılır. Bu karşılaştırmalı mali tablolarda yer alan bilgi düzeyi, cari dönem mali tablolarında yer alan bilgilerle kıyaslanabilir niteliktedir.

*Corresponding figures—Comparative information where amounts and other disclosures for the prior period are included as an integral part of the current period financial statements, and are intended to be read only in relation to the amounts and other disclosures relating to the current period (referred to as “current period figures”). The level of detail presented in the corresponding amounts and disclosures is dictated primarily by its relevance to the current period figures.

Control activities—Those policies and procedures that help ensure that management directives are carried out. Control activities are a component of internal control.

Monitoring of controls—A process to assess the effectiveness of internal control performance over time. It includes assessing the design and operation of controls on a timely basis and taking necessary corrective actions modified for changes in conditions. Monitoring of controls is a component of internal control.

*Tests of controls—An audit procedure designed to evaluate the operating effectiveness of controls in preventing, or detecting and correcting, material misstatements at the assertion level.

Control environment—Includes the governance and management functions and the attitudes, awareness and actions of those charged with governance and management concerning the entity’s internal control and its importance in the entity. The control environment is a component of internal control.

*Control risk—(see *Risk of material misstatement*)

Subject matter information—The outcome of the evaluation or measurement of a subject matter. It is the subject matter information about which the practitioner gathers sufficient appropriate evidence to provide a reasonable basis for expressing a conclusion in an assurance report.

Criteria—The benchmarks used to evaluate or measure the subject matter including, where relevant, benchmarks for presentation and disclosure. Criteria can be formal or less formal. There can be different criteria for the same subject matter. Suitable criteria are required for reasonably consistent evaluation or measurement of a subject matter within the context of professional judgment.

Suitable criteria—Exhibit the following characteristics:

- (a) **Relevance:** relevant criteria contribute to conclusions that assist decision-making by the intended users.
- (b) **Completeness:** criteria are sufficiently complete when relevant factors that could affect the conclusions in the context of the engagement circumstances are not omitted. Complete criteria include, where relevant, benchmarks for presentation and disclosure.
- (c) **Reliability:** reliable criteria allow reasonably consistent evaluation or measurement of the subject matter including, where relevant, presentation and disclosure, when used in similar circumstances by similarly qualified practitioners.
- (d) **Neutrality:** neutral criteria contribute to conclusions that are free from bias.
- (e) **Understandability:** understandable criteria contribute to conclusions that are clear, comprehensive, and not subject to significantly different interpretations.

*User entity—An entity that uses a service organization and whose financial statements are being audited.

*Karşılık gelen değerler (Corresponding figures)—Önceki döneme ait tutar ve diğer açıklamaların cari döneme ait mali tabloların bir parçası olarak dâhil edildiği ve bunların sadece cari dönemle ilgili tutar ve diğer açıklamalarla (bunlara “cari dönem değerleri” denir) ilgili olarak değerlendirilmelerinin amaçlandığı karşılaştırmalı bilgilerdir. Karşılık gelen tutar ve açıklamalarda ortaya konan detay düzeyini, öncelikle bunların cari dönem değerleriyle ilgisi belirler.

Kontrol faaliyetleri (Control activities)—İdarenin talimatlarının yerine getirilmesini sağlamaya yardımcı olan politika ve prosedürlerdir. Kontrol faaliyetleri, iç kontrolün bir bileşenidir.

Kontrollerin izlenmesi (Monitoring of controls)—İç kontrol performansının zaman içindeki etkinliğini değerlendirme sürecidir. Bu süreç, kontrollerin tasarlanması ve uygulanmasının uygun zamanda değerlendirilmesi ile koşullardaki değişikliklere göre gerekli düzeltici önlemlerin alınmasını da içerir. Kontrollerin izlenmesi, iç kontrolün bir bileşenidir.

*Kontroller üzerinde yapılan testler (Tests of controls)—Önemli yanlış bildirimlerin, beyan düzeyinde önlenmesi veya tespit edilerek düzeltilmesi konusunda kontrollerin çalışma etkinliğini değerlendirmek için tasarlanmış olan denetim prosedürüdür.

Kontrol ortamı (Control environment)—Kuruluşun iç kontrolü ve bu iç kontrolün kuruluştaki önemine ilişkin yönetim fonksiyonları ve idari fonksiyonlar ile yönetimden sorumlu olanların tutum, farkındalık ve eylemlerini içerir. Kontrol ortamı, iç kontrolün bir bileşenidir.

*Kontrol riski (Control risk)—(Bkz. *Önemli yanlış bildirim riski*)

Konu bilgisi (Subject matter information)—Bir konuya ait değerlendirme veya ölçümün sonucudur. Güvence raporunda sonuç belirtmek üzere makul bir temel elde etmek için uygulayıcı, konu bilgisi hakkında yeterli ve uygun kanıt toplar.

Kriterler (Criteria)—Konunun değerlendirilmesi veya ölçülmesi için kullanılan ve gerekli hallerde sunum ve açıklamalara yönelik ölçütleri de içeren kıyaslama ölçütleridir. Kriterler resmi veya yarı resmi olabilir. Aynı konu için farklı kriterler bulunabilir. Bir konunun mesleki yargı bağlamında makul ve tutarlı bir şekilde değerlendirilmesi veya ölçülmesi için uygun kriterlere ihtiyaç vardır.

Uygun kriterler (Suitable criteria)—Aşağıdaki özellikleri taşır:

- (a) İlgili olma (Relevance): İlgili kriterler, hedef kullanıcıların karar almasına yardımcı olan sonuçlar elde edilmesine katkıda bulunur.
- (b) Tamlık (Completeness): Görev koşulları bağlamında sonuçları etkileyebilen ilgili faktörler ihmal edilmemişse kriterler yeterli ölçüde tam demektir. Tam olan kriterler, ilgili hallerde sunum ve açıklamalara yönelik kıyaslama ölçütlerini de içerir.
- (c) Güvenilirlik (Reliability): Güvenilir kriterler benzer niteliklere sahip uygulayıcılar tarafından benzer koşullarda kullanıldıklarında, ilgili hallerde sunum ve açıklamalar dâhil olmak üzere, konunun makul ve tutarlı bir şekilde değerlendirilmesi veya ölçülmesine imkân verir.
- (d) Tarafsızlık (Neutrality): Tarafsız kriterler, önyargıdan uzak sonuçlar elde edilmesine katkıda bulunur.
- (e) Anlaşılır olma (Understandability): Anlaşılır kriterler; açık, kapsamlı ve önemli düzeyde farklı yorumlara açık olmayan sonuçlar elde edilmesine katkıda bulunur.

*Kullanıcı kuruluş (User entity)—Bir hizmet kuruluşunu kullanan ve mali tabloları denetlenmekte olan kuruluştur.

*User auditor—An auditor who audits and reports on the financial statements of a user entity.

*Exception—A response that indicates a difference between information requested to be confirmed, or contained in the entity's records, and information provided by the confirming party.

Entity's risk assessment process—A component of internal control that is the entity's process for identifying business risks relevant to financial reporting objectives and deciding about actions to address those risks, and the results thereof.

Corporate governance—(see *Governance*)

Smaller entity—An entity which typically possesses qualitative characteristics such as:

- (a) Concentration of ownership and management in a small number of individuals (often a single individual – either a natural person or another enterprise that owns the entity provided the owner exhibits the relevant qualitative characteristics); and
- (b) One or more of the following:
  - (i) Straightforward or uncomplicated transactions;
  - (ii) Simple record-keeping;
  - (iii) Few lines of business and few products within business lines;
  - (iv) Few internal controls;
  - (v) Few levels of management with responsibility for a broad range of controls; or
  - (vi) Few personnel, many having a wide range of duties.

These qualitative characteristics are not exhaustive, they are not exclusive to smaller entities, and smaller entities do not necessarily display all of these characteristics.

*Substantive procedure—An audit procedure designed to detect material misstatements at the assertion level. Substantive procedures comprise:

- (a) Tests of details (of classes of transactions, account balances, and disclosures); and
- (b) Substantive analytical procedures.

*†Reasonable assurance (in the context of assurance engagements, including audit engagements, and quality control)—A high, but not absolute, level of assurance.

Reasonable assurance engagement—(see *Assurance engagement*)

Information system relevant to financial reporting—A component of internal control that includes the financial reporting system, and consists of the procedures and records established to initiate, record, process and report entity transactions (as well as events and conditions) and to maintain accountability for the related assets, liabilities and equity.

**Kullanıcı kuruluş denetçisi (User auditor)*—Kullanıcı bir kuruluşun mali tablolarını denetleyen ve rapor hazırlayan denetçidir.

**Kural dışı durum (Exception)*—Teyit edilmesi talep edilen veya kuruluşun kayıtlarında yer alan bilgi ile teyit eden tarafın sağladığı bilgi arasındaki farkı gösteren bir yanıttır.

Kuruluşun risk değerlendirme süreci (Entity's risk assessment process)—Kuruluşun, mali raporlama amaçlarıyla ilgili faaliyet risklerini tespit etme ve bu riskleri ele alacak eylemler ile bu eylemlerin sonuçları hakkında karar verme süreci anlamına gelen bir iç kontrol bileşenidir.

Kurumsal yönetim (Corporate governance)—(Bkz. *Yönetim*)

Küçük ölçekli kuruluş (Smaller entity)—Genelde aşağıdakiler gibi nitel özellikleri haiz bir kuruluştur:

- (a) Mülkiyet ve idarenin az sayıda bireyde toplanması (genelde tek bir kişi – ya gerçek bir kişi ya da malikin gerekli nitel özellikleri sergilemesi koşuluyla, kuruluşa sahip olan başka bir girişim) ve
- (b) Aşağıdaki özelliklerden biri veya fazlası:
  - (i) Basit veya karışık olmayan işlemler,
  - (ii) Basit defter tutma,
  - (iii) Birkaç iş kolu ve iş kolları içindeki birkaç ürün,
  - (iv) Birkaç iç kontrol,
  - (v) Geniş ölçekli bir kontrol sorumluluğuna sahip birkaç idari düzey,
  - (vi) Çoğunluğu geniş görevlere sahip olan birkaç personel.

Bu nitel özellikler, bunlardan ibaret olmadığı gibi sadece küçük çaplı kuruluşlara da özgü değildir ve küçük çaplı kuruluşlar, bu özelliklerin hepsine sahip olmak zorunda değildir.

**Maddi doğrulama prosedürü (Substantive procedure)*—Beyan düzeyindeki önemli yanlış bildirimleri tespit etmek için tasarlanan bir denetim prosedürüdür. Maddi doğrulama prosedürleri şunlardan oluşur:

- (a) Detaylara yönelik testler (işlem sınıfları, hesap bakiyeleri ve açıklamaların detayları) ve
- (b) Maddi analitik inceleme teknikleri.

*†*Makul güvence (denetim görevleri dâhil güvence görevleri ve kalite kontrol bağlamında) (Reasonable assurance (in the context of assurance engagements, including audit engagements, and quality control))*—Yüksek olan ama mutlak olmayan bir güvence düzeyidir.

Makul güvence görevi (Reasonable assurance engagement)—(Bkz. *Güvence görevi*)

Mali raporlamayla ilişkili bilişim sistemi (Information system relevant to financial reporting)—Mali raporlama sistemini kapsayan ve kuruluşun işlemlerini (aynı zamanda olaylar ve koşulları) başlatmak, kaydetmek, yürütmek ve raporlamak ve ilgili varlıklar, yükümlülükler ve öz kaynaklara yönelik hesap verme sorumluluğunu muhafaza etmek üzere oluşturulmuş prosedür ve kayıtlardan oluşan iç kontrol bileşenidir.

*Financial statements—A structured representation of historical financial information, including related notes, intended to communicate an entity’s economic resources or obligations at a point in time or the changes therein for a period of time in accordance with a financial reporting framework. The related notes ordinarily comprise a summary of significant accounting policies and other explanatory information. The term “financial statements” ordinarily refers to a complete set of financial statements as determined by the requirements of the applicable financial reporting framework, but it can also refer to a single financial statement.

*Date of approval of the financial statements—The date on which all the statements that comprise the financial statements, including the related notes, have been prepared and those with the recognized authority have asserted that they have taken responsibility for those financial statements.

*Date of the financial statements—The date of the end of the latest period covered by the financial statements.

*Date the financial statements are issued—The date that the auditor’s report and audited financial statements are made available to third parties.

*Element of a financial statement (in the context of ISA 805¹)—An element, account or item of a financial statement.

*Negative confirmation request—A request that the confirming party respond directly to the auditor only if the confirming party disagrees with the information provided in the request.

*Professional standards—International Standards on Auditing (ISAs) and relevant ethical requirements

*†Professional standards (in the context of ISQC¹²)—IAASB Engagement Standards, as defined in the IAASB’s Preface to the International Standards on Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance and Related Services, and relevant ethical requirements.

*Professional skepticism—An attitude that includes a questioning mind, being alert to conditions which may indicate possible misstatement due to error or fraud, and a critical assessment of evidence.

*Professional judgment—The application of relevant training, knowledge and experience, within the context provided by auditing, accounting and ethical standards, in making informed decisions about the courses of action that are appropriate in the circumstances of the audit engagement.

*Accounting records—The records of initial accounting entries and supporting records, such as checks and records of electronic fund transfers; invoices; contracts; the general and subsidiary ledgers, journal entries and other adjustments to the financial statements that are not reflected in formal journal entries; and records such as work sheets and spreadsheets supporting cost allocations, computations, reconciliations and disclosures.

*Professional accountant*³—An individual who is a member of an IFAC member body.

---

¹ ISA 805, “Special Considerations—Audits of Single Financial Statements and Specific Elements, Accounts or Items of a Financial Statement”.

² ISQC 1, “Quality Control for Firms that Perform Audits and Reviews of Financial Statements, and Other Assurance and Related Services Engagements”.

³ As defined in the IFAC Code of Ethics for Professional Accountants.

**Mali tablolar (Financial statements)*—İlgili notlar dâhil olmak üzere geçmiş dönemlere ait mali bilgilerin, mali raporlama çerçevesine uygun olarak, bir kuruluşun geçmişte belli bir andaki ekonomik kaynaklarını veya yükümlülüklerini ya da belli bir süre için bunlardaki değişiklikleri göstermek amacıyla biçimlendirilmiş şekilde sunumudur. İlgili notlar genelde önemli muhasebe politikaları ve diğer açıklayıcı bilgilerin bir özetini kapsar. “Mali tablolar” terimi genelde geçerli mali raporlama çerçevesinin gerekliliklerinin belirlediği tam bir mali tablo seti anlamına gelmekle birlikte tek bir mali tabloyu ifade etmek için de kullanılabilir.

**Mali tabloların onay tarihi (Date of approval of the financial statements)*—İlgili notlar dâhil mali tabloları oluşturan tüm bildirimlerin hazırlandığı ve yetkili makamların bu mali tabloların sorumluluğunu aldıklarını beyan ettikleri tarihtir.

**Mali tabloların tarihi (Date of the financial statements)*—Mali tabloların kapsadığı en son dönemin bitiş tarihidir.

**Mali tabloların yayımlanma tarihi (Date the financial statements are issued)*—Denetçi raporunun ve denetlenen mali tabloların, üçüncü tarafların erişimine sunulduğu tarihtir.

**Mali tablo ögesi (ISA 805¹ bağlamında) (Element of a financial statement (in the context of ISA 805))*—Mali tabloya ait bir öge, hesap veya kalemdir.

**Menfi teyit talebi (Negative confirmation request)*—Teyit eden tarafın, sadece talepte verilen bilgilere mutabık kalmaması halinde doğrudan denetçiye yanıt vermesinin istendiği taleptir.

**Mesleki standartlar (Professional standards)*—Uluslararası Denetim Standartları (ISA’lar) ve ilgili etik gerekliliklerdir.

**Mesleki standartlar (ISQC1² bağlamında) (Professional standards (in the context of ISQC 1))*—IAASB’nin Kalite Kontrol, Denetim, Gözden Geçirme, Diğer Güvence Hizmetleri ve İlgili Hizmetler Hakkındaki Uluslararası Standartlar İçin Sunuş’ta tanımlandığı şekliyle IAASB Görev Standartları ve ilgili etik gerekliliklerdir.

**Mesleki şüphecilik (Professional skepticism)*—Sorgulayıcı bir bakış açısıyla hata veya hileden kaynaklanan olası yanlış bildirimlere işaret eden koşullara karşı tetikte olmayı ve denetim kanıtlarını titiz bir biçimde değerlendirmeyi içeren bir tutumdur.

**Mesleki yargı (Professional judgment)*—Denetim görevi koşulları altında uygun olan eylemler hakkında kararlar alırken; denetim, muhasebe ve etik standartların ortaya koyduğu çerçevede, ilgili eğitim, bilgi ve deneyimlerin uygulanmasıdır.

**Muhasebe kayıtları (Accounting records)*—Açılış kayıtları ile çekler ve elektronik fon transferi kayıtları gibi dokümanlardan oluşan destekleyici belgeler; faturalar; sözleşmeler; defterikebir ve yardımcı defterlerle yevmiye kayıtları ve resmi yevmiye kayıtlarına yansıtılmayan mali tablolardaki diğer düzeltmeler; masrafların dağıtımını, hesaplamaları, mutabakatları ve açıklamaları destekleyen hesap ve işlem tabloları gibi kayıtlardır.

Muhasebe meslek mensubu³ (Professional accountant)—IFAC üyesi bir kuruluşa üye olan kişidir.

¹ ISA 805, “Özel Hususlar- Müstakil Mali Tablolar ile Bir Mali Tablonun Belirli Öğelerinin, Hesaplarının veya Kalemlerinin Denetimi”.

² ISQC1, “Uluslararası Kalite Kontrol Standardı 1: Mali Tabloların Denetimi ve Gözden Geçirilmesi ile Diğer Güvence Görevlerini ve İlgili Hizmetleri Yürüten Firmalar için Kalite Kontrolü”.

³ IFAC Muhasebe Meslek Mensuplarına Yönelik Etik Kurallar belgesinde tanımlandığı şekildedir.

**Accounting estimate*—An approximation of a monetary amount in the absence of a precise means of measurement. This term is used for an amount measured at fair value where there is estimation uncertainty, as well as for other amounts that require estimation. Where ISA 540¹ addresses only accounting estimates involving measurement at fair value, the term “fair value accounting estimates” is used.

**Outcome of an accounting estimate*—The actual monetary amount which results from the resolution of the underlying transaction(s), event(s) or condition(s) addressed by the accounting estimate.

**Positive confirmation request*—A request that the confirming party respond directly to the auditor indicating whether the confirming party agrees or disagrees with the information in the request, or providing the requested information.

*†*Partner*—Any individual with authority to bind the firm with respect to the performance of a professional services engagement.

*Element—(see *Element of a financial statement*)

**Predecessor auditor*—The auditor from a different audit firm, who audited the financial statements of an entity in the prior period and who has been replaced by the current auditor.

Significance—The relative importance of a matter, taken in context. The significance of a matter is judged by the practitioner in the context in which it is being considered. This might include, for example, the reasonable prospect of its changing or influencing the decisions of intended users of the practitioner’s report; or, as another example, where the context is a judgment about whether to report a matter to those charged with governance, whether the matter would be regarded as important by them in relation to their duties. Significance can be considered in the context of quantitative and qualitative factors, such as relative magnitude, the nature and effect on the subject matter and the expressed interests of intended users or recipients.

**Significant component*—A component identified by the group engagement team (i) that is of individual financial significance to the group, or (ii) that, due to its specific nature or circumstances, is likely to include significant risks of material misstatement of the group financial statements.

*Significant risk—An identified and assessed risk of material misstatement that, in the auditor’s judgment, requires special audit consideration.

**Risk of material misstatement*—The risk that the financial statements are materially misstated prior to audit. This consists of two components, described as follows at the assertion level:

- (a) *Inherent risk*—The susceptibility of an assertion about a class of transaction, account balance or disclosure to a misstatement that could be material, either individually or when aggregated with other misstatements, before consideration of any related controls.
- (b) *Control risk*—The risk that a misstatement that could occur in an assertion about a class of transaction, account balance or disclosure and that could be material, either individually or when aggregated with other misstatements, will not be prevented, or detected and corrected, on a timely basis by the entity’s internal control.

---

¹ ISA 540, “Auditing Accounting Estimates, Including Fair Value Accounting Estimates, and Related Disclosures”.

**Muhasebe tahmini (Accounting estimate)*—Bir varlık veya kaynağa ilişkin değerlerin tam ve kesin olarak saptanamadığı durumda, o kalem için tahmin edilen yaklaşık değerdir. Bu terim; tahmin belirsizliğinin olduğu hallerde, gerçeğe uygun değere göre tespit edilen tutarı ve ayrıca tahmin gerektiren diğer tutarları belirtmek için kullanılır. ISA 540¹’ın¹ sadece gerçeğe uygun değerdeki ölçümleri içeren muhasebe tahminlerini ele aldığı hallerde “gerçeğe uygun değer muhasebe tahminleri” terimi kullanılır.

**Muhasebe tahmininin sonucu (Outcome of an accounting estimate)*—Muhasebe tahmininin altında yatan temel işlem(ler), olay(lar) veya koşulun (koşulların) gerçekleşmesiyle kesinleşen parasal tutardır.

**Müspet teyit talebi (Positive confirmation request)*—Teyit eden tarafın talepte verilen bilgilere mutabık olup olmadığını gösteren veya istenen bilgileri içeren bir yanıtın, teyit eden tarafça doğrudan denetçiye verilmesinin istendiği taleptir.

**Ortak (Partner)*—Mesleki bir hizmetin gerçekleştirilmesiyle ilgili olarak denetim firmasını bağlayıcı karar alma yetkisine sahip kişidir.

**Öğe (Element)*—(Bkz. *Mali tablo ögesi*)

**Önceki denetçi (Predecessor auditor)*—Farklı bir denetim firmasından gelen, önceki dönemde kuruluşun mali tablolarını denetlemiş olan ve yerini mevcut denetçinin aldığı denetçidir.

Önem (Significance)—Bir konunun, bağlam içinde kabul edilen göreceli önemidir. Bir konunun önemine, konunun değerlendirildiği bağlam içinde uygulayıcı karar verir. Bu; örneğin, uygulayıcı raporunun; hedef kullanıcıların kararlarını değiştirmesi veya etkilemesine yönelik makul bir olasılığı içerebilir. Bir diğer örnek ise bir konuyu yönetimden sorumlu olanlara bildiren bildirmeme konusunda karar verilmesi söz konusu olduğunda, konunun yönetimden sorumlu olanlar tarafından işleriyle ilgili olarak aynı derecede önemli görülüp görülmeyeceğidir. Önem; göreceli büyüklük, nitelik ve konu üzerindeki etki ile hedef kullanıcı veya alıcıların gösterdikleri ilgi gibi nicel ve nitel faktörler bağlamında düşünülebilir.

**Önemli bileşen (Significant component)*—Grup görev ekibi tarafından (i) grup için münferit mali önemi olduğu ve (ii) kendine özgü niteliği veya koşulları nedeniyle, grup mali tablolarının önemli ölçüde yanlış bildirim riski içermeye olasılığı olduğu belirlenen bileşendir.

**Önemli risk (Significant risk)*—Denetçinin yargısına göre, denetimde özel dikkat gerektiren, belirlenmiş ve etkisi değerlendirilmiş önemli yanlış bildirim riskidir.

**Önemli yanlış bildirim riski (Risk of material misstatement)*—Denetim öncesinde mali tabloların önemli düzeyde yanlış bildirim içermesi riskidir. Bu risk, beyan düzeyinde aşağıda tanımlanan iki bileşeni içerir:

- (a) *Yapısal risk (Inherent risk)*—bir işlem sınıfı, hesap bakiyesi veya açıklamalar hakkındaki bir beyanın; ilgili kontrollerin hiçbiri göz önünde bulundurulmadan, kendi başına veya diğer yanlış bildirimlerle birleşince önemli olabilecek bir yanlış bildirim içermeye açık olmasıdır.
- (b) *Kontrol riski (Control risk)*—bir işlem sınıfı, hesap bakiyesi veya açıklamalar hakkındaki bir beyanda meydana gelebilecek ve kendi başına veya diğer yanlış bildirimlerle birleşince önemli olabilecek bir yanlış bildirim, kuruluşun iç kontrolü tarafından zamanında önlenemeyecek veya tespit edilip düzeltilmeyecek olması riskidir.

¹ ISA 540, “Gerçeğe Uygun Değer Muhasebe Tahminlerini de İçeren Muhasebe Tahminlerinin ve İlgili Açıklamaların Denetimi”.

Forecast—Prospective financial information prepared on the basis of assumptions as to future events which management expects to take place and the actions management expects to take as of the date the information is prepared (best-estimate assumptions).

*Sampling—(see *Audit sampling*)

*Sampling unit—The individual items constituting a population.

**Non-sampling risk*—The risk that the auditor reaches an erroneous conclusion for any reason not related to sampling risk.

*Sampling risk—The risk that the auditor's conclusion based on a sample may be different from the conclusion if the entire population were subjected to the same audit procedure. Sampling risk can lead to two types of erroneous conclusions:

- (a) In the case of a test of controls, that controls are more effective than they actually are, or in the case of a test of details, that a material misstatement does not exist when in fact it does. The auditor is primarily concerned with this type of erroneous conclusion because it affects audit effectiveness and is more likely to lead to an inappropriate audit opinion.
- (b) In the case of a test of controls, that controls are less effective than they actually are, or in the case of a test of details, that a material misstatement exists when in fact it does not. This type of erroneous conclusion affects audit efficiency as it would usually lead to additional work to establish that initial conclusions were incorrect.

**Special purpose framework*—A financial reporting framework designed to meet the financial information needs of specific users. The financial reporting framework may be a fair presentation framework or a compliance framework.¹

**Special purpose financial statements*—Financial statements prepared in accordance with a special purpose framework.

*Professional accountant in public practice*²—A professional accountant, irrespective of functional classification (for example, audit, tax or consulting) in a firm that provides professional services. This term is also used to refer to a firm of professional accountants in public practice.

**Summary financial statements (in the context of ISA 810)*—Historical financial information that is derived from financial statements but that contains less detail than the financial statements, while still providing a structured representation consistent with that provided by the financial statements of the entity's economic resources or obligations at a point in time or the changes therein for a period of time.³ Different jurisdictions may use different terminology to describe such historical financial information.

*†*Personnel*—Partners and staff.

**Arm's length transaction*—A transaction conducted on such terms and conditions as between a willing buyer and a willing seller who are unrelated and are acting independently of each other and pursuing their own best interests.

---

¹ ISA 200, paragraph 13(a).

² As defined in the IFAC Code of Ethics for Professional Accountants.

³ ISA 200, paragraph 13(f).

Öngörü (Forecast)—İdarenin meydana gelmesini beklediği olaylarla ve bilginin hazırlandığı tarih itibarıyla idarenin almayı düşündüğü önlemlerle (en iyi tahmin varsayımları) ilgili olarak varsayımlar temelinde hazırlanan geleceğe yönelik mali bilgidir.

**Örnekleme (Sampling)*—(Bkz. *Denetim örneklemesi*)

**Örnekleme birimi (Sampling unit)*—Bir popülasyonu oluşturan münferit kalemlerdir.

**Örneklemeden kaynaklanmayan risk (Non-sampling risk)*—Denetçinin, örnekleme riskiyle ilgisiz bir nedenden ötürü hatalı bir sonuca ulaşması riskidir.

**Örnekleme riski (Sampling risk)*—Denetçinin bir örnekleme baz alarak vardığı sonucun, popülasyonun tamamının aynı denetim prosedürüne tabi tutulmasıyla elde edilecek sonuçtan farklı olabilmesi riskidir. Örnekleme riski, iki tür hatalı sonuca neden olabilir:

- (a) Kontroller üzerinde yapılan testler sırasında, kontrollerin gerçekte olduklarından daha etkili olduğu veya detaylara yönelik testler sırasında, önemli yanlış bildirim varken bunun mevcut olmadığı şeklinde bir sonuç. Denetçi öncelikle bu tür hatalı sonuçlarla ilgilenir çünkü böyle bir sonuç, denetimin etkinliğini etkiler ve uygun olmayan bir denetim görüşüne yol açabilir.
- (b) Kontroller üzerinde yapılan testler sırasında, kontrollerin gerçekte olduklarından daha az etkin olduğu veya detaylara yönelik testler sırasında, önemli yanlış bildirim yokken bunun mevcut olduğu şeklinde bir sonuç. Bu tür hatalı bir sonuç, genelde ilk sonuçların yanlış olduğunu belirlemek için ilave çalışma yapılmasına yol açarak denetim verimliliğini etkiler.

**Özel amaçlı çerçeve (Special purpose framework)*—Belli kullanıcıların mali bilgi ihtiyacını karşılamak için tasarlanmış olan bir mali raporlama çerçevesidir. Mali raporlama çerçevesi, güvenilir sunum çerçevesi ya da uygunluk çerçevesi şeklinde olabilir.¹

**Özel amaçlı mali tablolar (Special purpose financial statements)*—Özel amaçlı bir çerçeve uyarınca hazırlanmış olan mali tablolardır.

Özel Sektörde Çalışan Muhasebe Meslek Mensubu² (Professional accountant in public practice)—İşlevsel sınıflaması ne olursa olsun (ör. denetim, vergi veya danışmanlık) bir denetim firmasında çalışan ve mesleki hizmetler veren muhasebe meslek mensubudur. Bu terim özel sektörde çalışan muhasebe meslek mensuplarına ait bir firmayı ifade etmek için de kullanılır.

**Özet mali tablolar (ISA 810 bağlamında) (Summary financial statements (in the context of ISA 810))*—Mali tablolardan çıkarılan ama mali tablolardan daha az detay içeren geçmiş dönemlere ait mali bilgidir. Bu bilgiler; kuruluşun geçmişte belli bir andaki ekonomik kaynakları veya yükümlülükleri ya da belirli bir dönemde bunlarda meydana gelen değişiklikler hakkında mali tablolarda sağlanan bilgiyle tutarlı olarak yapılandırılmış bir sunum içerir.³ Farklı yetki alanları, geçmiş dönemlere ait bu tür mali bilgileri tanımlamak için farklı terminolojiler kullanılabilir.

**Personel (Personnel)*—Ortaklar ve çalışanlardır.

**Piyasa koşullarına uygun işlem (Arm's length transaction)*—Birbiriyle ilişkisi olmayan, birbirinden bağımsız olarak hareket eden ve kendi çıkarlarını düşünen istekli bir alıcı ile istekli bir satıcı arasında gerçekleştirilen bir işlemdir.

¹ ISA 200, paragraf 13(a).

² IFAC Muhasebe Meslek Mensuplarına Yönelik Etik Kurallar belgesinde tanımlandığı şekildedir.

³ ISA 200, paragraf 13(f).

*Population—The entire set of data from which a sample is selected and about which the auditor wishes to draw conclusions.

Projection—Prospective financial information prepared on the basis of:

- (a) Hypothetical assumptions about future events and management actions which are not necessarily expected to take place, such as when some entities are in a start-up phase or are considering a major change in the nature of operations; or
- (b) A mixture of best-estimate and hypothetical assumptions.

†*Date of report (in relation to quality control)*—The date selected by the practitioner to date the report.

*Risk assessment procedures—The audit procedures performed to obtain an understanding of the entity and its environment, including the entity’s internal control, to identify and assess the risks of material misstatement, whether due to fraud or error, at the financial statement and assertion levels.

Assess—Analyze identified risks of to conclude on their significance. “Assess,” by convention, is used only in relation to risk. (also see *Evaluate*)

Limited assurance engagement—(see *Assurance engagement*)

Inquiry—Inquiry consists of seeking information of knowledgeable persons, both financial and non-financial, within the entity or outside the entity.

Investigate—Inquire into matters arising from other procedures to resolve them.

Responsible party—The person (or persons) who:

- (a) In a direct reporting engagement, is responsible for the subject matter; or
- (b) In an assertion-based engagement, is responsible for the subject matter information (the assertion), and may be responsible for the subject matter.

The responsible party may or may not be the party who engages the practitioner (the engaging party).

Walk-through test—Involves tracing a few transactions through the financial reporting system.

*Stratification—The process of dividing a population into sub-populations, each of which is a group of sampling units which have similar characteristics (often monetary value).

*Estimation uncertainty—The susceptibility of an accounting estimate and related disclosures to an inherent lack of precision in its measurement.

*Subsequent events—Events occurring between the date of the financial statements and the date of the auditor’s report, and facts that become known to the auditor after the date of the auditor’s report.

**Popülasyon (Population)*—İçinden örnek seçilen ve denetçinin hakkında sonuca varmak istediği veri setinin tamamıdır.

Projeksiyon (Projection)—Aşağıdaki hususlar temelinde hazırlanan geleceğe yönelik mali bilgilerdir:

- (a) Gelecekteki olaylar ve idari eylemler hakkında yapılan, ancak gerçekleşmeyebileceği de öngörülen farazi varsayımlar (örneğin bazı kuruluşlar açılış safhasındayken veya operasyonlarının yapısında büyük bir değişikliğe gitmeyi düşünürken yapılan varsayımlar) ya da
- (b) En iyi tahmin ile farazi varsayımların bir sentezi.

†*Rapor tarihi (kalite kontrolüyle ilgili olarak)(Date of report (in relation to quality control))*—Uygulayıcının rapora verdiği tarihtir.

**Risk değerlendirme prosedürleri (Risk assessment procedures)*—Kuruluş ve çevresini (kuruluşun iç kontrolü dâhil olmak üzere) anlamak, mali tablo ve beyanlar düzeyinde hile veya hatadan kaynaklanan önemli yanlış bildirim risklerini tespit etmek ve değerlendirmek için uygulanan denetim prosedürleridir.

**Risk değerlendirmesi (Assess)*—Önemliliklerine karar vermek üzere belirlenmiş risklerin analiz edilmesidir. (“Risk Değerlendirmesi” ifadesi burada özellikle riske ilişkin olarak kullanılmaktadır. Ayrıca bkz. *Değerlendirmek*)

Sınırlı güvence görevi (Limited assurance engagement)—(Bkz. *Güvence görevi*)

Sorgulama (Inquiry)—Sorgulama, kuruluş bünyesindeki veya dışındaki bilgi sahibi kişilerden hem mali hem de mali olmayan bilgileri edinmeye çalışmaktır.

Sorgulamak (Investigate)—Diğer prosedürlerden kaynaklanan konuları çözüme kavuşturmak amacıyla bu konuları soruşturmaktır.

Sorumlu taraf (Responsible party)—

- (a) Doğrudan raporlama görevinde, konudan sorumlu olan ya da
- (b) Beyana ilişkin bir görevde, konu bilgisinden (beyandan) sorumlu olan ve konudan da sorumlu olabilecek

kişi veya kişilerdir.

Sorumlu taraf, uygulayıcıyı görevlendiren taraf (çalıştıran taraf) olabileceği gibi olmayabilir de.

Süreç takibi testi (Walk-through test)—Bazı işlemlerin, mali raporlama sisteminin başından sonuna dek izlenmesini içerir.

**Tabakalandırma (Stratification)*—Bir popülasyonu, her biri benzer özelliklere sahip (genelde parasal değer) örnekleme birimlerinden oluşan gruplar olacak şekilde alt popülasyonlara bölme sürecidir.

**Tahmin belirsizliği (Estimation uncertainty)*—Bir muhasebe tahmini ve ilgili açıklamaların ölçümlerinde kesinlik taşınamaya yapısal olarak yatkın olmalarıdır.

**Takip eden işlemler (Subsequent events)*—Mali tabloların tarihi ile denetçi raporunun tarihi arasında gerçekleşen işlemler ve denetçinin, rapor tarihinden sonra haberdar olduğu durumlardır.

**Complementary user entity controls*—Controls that the service organization assumes, in the design of its service, will be implemented by user entities, and which, if necessary to achieve control objectives, are identified in the description of its system.

**Experienced auditor*—An individual (whether internal or external to the firm) who has practical audit experience, and a reasonable understanding of:

- (a) Audit processes;
- (b) ISAs and applicable legal and regulatory requirements;
- (c) The business environment in which the entity operates; and
- (d) Auditing and financial reporting issues relevant to the entity's industry.

*Detection risk—The risk that the procedures performed by the auditor to reduce audit risk to an acceptably low level will not detect a misstatement that exists and that could be material, either individually or when aggregated with other misstatements.

Test—The application of procedures to some or all items in a population.

Inspection (as an audit procedure)—Examining records or documents, whether internal or external, in paper form, electronic form, or other media, or a physical examination of an asset.

*†*Inspection (in relation to quality control)*—In relation to completed engagements, procedures designed to provide evidence of compliance by engagement teams with the firm's quality control policies and procedures.

**Total rate of deviation*—A rate of deviation from prescribed internal control procedures set by the auditor in respect of which the auditor seeks to obtain an appropriate level of assurance that the rate of deviation set by the auditor is not exceeded by the actual rate of deviation in the population.

*Inconsistency—Other information that contradicts information contained in the audited financial statements. A material inconsistency may raise doubt about the audit conclusions drawn from audit evidence previously obtained and, possibly, about the basis for the auditor's opinion on the financial statements.

**International Financial Reporting Standards*—The International Financial Reporting Standards issued by the International Accounting Standards Board.

**Performance materiality*—The amount or amounts set by the auditor at less than materiality for the financial statements as a whole to reduce to an appropriately low level the probability that the aggregate of uncorrected and undetected misstatements exceeds materiality for the financial statements as a whole. If applicable, performance materiality also refers to the amount or amounts set by the auditor at less than the materiality level or levels for particular classes of transactions, account balances or disclosures.

**Applied criteria (in the context of ISA 810¹)*—The criteria applied by management in the preparation of the summary financial statements.

---

¹ ISA 810, "Engagements to Report on Summary Financial Statements".

**Tamamlayıcı (nitelikteki) kullanıcı kuruluş kontrolleri (Complementary user entity controls)*— Hizmet kuruluşunun, hizmetlerinin tasarımı esnasında kullanıcı kuruluşlar tarafından uygulanacağını varsaydığı ve kontrol hedeflerini gerçekleştirmek için gerekli olması halinde hizmet kuruluşunun sisteminin tanımında belirtilen kontrollerdir.

**Tecrübeli denetçi (Experienced auditor)*—Uygulamalı denetim tecrübesi olan ve aşağıdakilere ilişkin makul bir kavrayışa sahip olan kişidir (denetim firması içinden veya dışından olabilir):

- (a) Denetim süreçleri;
- (b) ISA'lar ve ilgili kanuni ve düzenleyici yükümlülükler;
- (c) Kuruluşun faaliyet gösterdiği iş ortamı;
- (d) Kuruluşun endüstrisiyle ilgili denetim ve mali raporlama hususları.

**Tespit riski (Detection risk)*—Denetim riskini kabul edilebilir düşük bir düzeye indirmek için denetçi tarafından gerçekleştirilen prosedürlerin, mevcut olan ve kendi başına veya diğer yanlış bildirimlerle birleşince önemli olabilecek bir yanlış bildirim tespiti edememe riskidir.

Test (Test)—Prosedürlerin bir popülasyondaki unsurların tamamına veya bazısına uygulanmasıdır.

Tetkik (denetim prosedürü olarak) (Inspection (as an audit procedure))—Basılı haldeki, elektronik veya diğer formattaki dâhili veya haricî kayıt ve belgelerin incelenmesi veya bir varlığın fiziksel olarak incelenmesidir.

*†*Tetkik (kalite kontrolüne ilişkin) (Inspection (in relation to quality control))*—Görev ekiplerinin denetim firmasının kalite kontrol politikalarına ve prosedürlerine uyup uymadığı hakkında kanıt sağlamak üzere tasarlanmış prosedürlerdir. Bunlar tamamlanmış görevlerle ilgili olarak uygulanır.

**Toplam sapma oranı (Total rate of deviation)*—Denetçi tarafından tayin edilmiş belli iç kontrol prosedürlerinden sapma oranıdır. Denetçi, popülasyondaki fiili sapmanın, bu sapma oranını aşmadığı konusunda makul güvence düzeyi elde etmeye çalışır.

**Tutarsızlık (Inconsistency)*—Denetlenmiş mali tablolarda yer alan bilgilerle çelişen diğer bilgilerdir. Önemli bir tutarsızlık, daha önceden elde edilen denetim kanıtlarından çıkarılan denetim sonuçları hakkında ve muhtemelen mali tablolar hakkındaki denetçi görüşünün temeli hakkında şüphe doğurabilir.

**Uluslararası Mali Raporlama Standartları (International Financial Reporting Standards)*—Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan Uluslararası Mali Raporlama Standartları'dır.

**Uygulama önemliliği (Performance materiality)*—Düzeltilmemiş ve tespit edilmemiş yanlış bildirimlerin toplamının bir bütün olarak mali tabloların önemlilik düzeyini aşma olasılığını uygun derecede düşük bir düzeye indirmek amacıyla; denetçi tarafından mali tabloların tümü için önemlilik düzeyinden daha düşük olarak belirlenen tutar veya tutarlardır. Uygun hallerde, uygulama önemliliği; denetçi tarafından işlem sınıfları, hesap bakiyeleri veya açıklamalar açısından önemlilik düzey veya düzeylerinden daha düşük olarak belirlenen tutar veya tutarlar anlamına da gelir.

**Uygulanan kriterler (ISA 810¹ bağlamında) (Applied criteria (in the context of ISA 810))*—Özet mali tabloların hazırlanmasında idare tarafından uygulanan kriterlerdir.

¹ ISA 810, "Özet Mali Tablolara İlişkin Raporlama Görevleri".

Practitioner—A professional accountant in public practice.

Suitable criteria—(see *Criteria*)

**Appropriateness (of audit evidence)*—The measure of the quality of audit evidence; that is, its relevance and its reliability in providing support for the conclusions on which the auditor’s opinion is based.

**Compliance framework*—(see *Applicable financial reporting framework* and *General purpose framework*)

**Non-compliance (in the context of ISA 250)*¹—Acts of omission or commission by the entity, either intentional or unintentional, which are contrary to the prevailing laws or regulations. Such acts include transactions entered into by, or in the name of, the entity, or on its behalf, by those charged with governance, management or employees. Non-compliance does not include personal misconduct (unrelated to the business activities of the entity) by those charged with governance, management or employees of the entity.

*Expert—(see *Auditor’s expert* and *Management’s expert*)

*Expertise—Skills, knowledge and experience in a particular field.

Agreed-upon procedures engagement—An engagement in which an auditor is engaged to carry out those procedures of an audit nature to which the auditor and the entity and any appropriate third parties have agreed and to report on factual findings. The recipients of the report form their own conclusions from the report by the auditor. The report is restricted to those parties that have agreed to the procedures to be performed since others, unaware of the reasons for the procedures may misinterpret the results.

Misappropriation of assets—Involves the theft of an entity’s assets and is often perpetrated by employees in relatively small and immaterial amounts. However, it can also involve management who are usually more capable of disguising or concealing misappropriations in ways that are difficult to detect.

**Emphasis of Matter paragraph*—A paragraph included in the auditor’s report that refers to a matter appropriately presented or disclosed in the financial statements that, in the auditor’s judgment, is of such importance that it is fundamental to users’ understanding of the financial statements.

*Misstatement—A difference between the amount, classification, presentation, or disclosure of a reported financial statement item and the amount, classification, presentation, or disclosure that is required for the item to be in accordance with the applicable financial reporting framework. Misstatements can arise from error or fraud.

Where the auditor expresses an opinion on whether the financial statements are presented fairly, in all material respects, or give a true and fair view, misstatements also include those adjustments of amounts, classifications, presentation, or disclosures that, in the auditor’s judgment, are necessary for the financial statements to be presented fairly, in all material respects, or to give a true and fair view.

*Inherent risk—(see *Risk of material misstatement*)

---

¹ ISA 250, “Consideration of Laws and Regulations in an Audit of Financial Statements”.

Uygulayıcı (Practitioner)—Özel sektörde çalışan muhasebe meslek mensubudur.¹

Uygun kriterler (Suitable criteria)—(Bkz. *Kriterler*)

**Uygunluk (denetim kanıtına ilişkin) (Appropriateness (of audit evidence))*—Denetim kanıtının kalite ölçütüdür; diğer bir ifadeyle denetim kanıtının, denetçi görüşünün temelini oluşturan denetim sonuçlarına destek sağlamak konusunda ne derecede ilgili ve güvenilir olduğunu gösterir.

**Uygunluk çerçevesi (Compliance framework)*—(Bkz. *Geçerli mali raporlama çerçevesi ve Genel amaçlı çerçeve*)

**Uygunsuzluk (ISA 250² bağlamında) (Non-compliance (in the context of ISA 250))*—Kuruluş tarafından kasıtlı veya kasıtsız olarak yapılan ve yürürlükteki yasal ve idari düzenlemelere aykırı olan eylem veya ihmallerdir. Bu gibi eylem ve ihmaller, kuruluş tarafından veya kuruluş namına ya da kuruluş adına yönetimden sorumlu olanlar, idare veya çalışanlar tarafından girilen işlemleri kapsar. Uygunsuzluk, kuruluşun yönetiminden sorumlu olanlar, idare veya çalışanlar tarafından yapılan ve kuruluşun iş faaliyetleriyle ilgisi olmayan kişisel hataları kapsamaz.

**Uzman (Expert)*—(Bkz. *Denetçi tarafından çalıştırılan uzman ve İdare tarafından çalıştırılan uzman*)

**Uzmanlık (Expertise)*—Belli bir alandaki bilgi, beceri ve deneyimlerdir.

Üzerinde anlaşmaya varılmış belirli prosedürlerin ifası ile sınırlı denetim görevi (Agreed-upon procedures engagement)—Bir denetçinin, denetlenen kuruluş ve ilgili üçüncü taraflarla üzerinde anlaşmaya vardığı denetim çerçevesinde, ilgili prosedürleri uygulamak ve fiili bulgularını raporlamak için çalıştığı bir görevdir. Raporun muhatapları, denetçinin raporundan hareketle kendi kanaatlerini oluşturur. Bu raporun kullanıcıları, gerçekleştirilecek prosedürler üzerinde anlaşmaya varmış olan taraflarla sınırlıdır çünkü başkaları denetim prosedürlerinin hangi sebeplerle uygulandığını bilmedikleri için sonuçları yanlış yorumlayabilirler.

Varlıkların zimmete geçirilmesi (Misappropriation of assets)—Bir kuruluşun varlıklarının çalınmasını kapsar ve genelde çalışanlar tarafından nispeten küçük ve önemsiz tutarlarda yapılır. Fakat bu durum aynı zamanda idareyi de kapsayabilir. Zira idare, zimmet vakalarını tespit edilmesi güç olacak şekilde gizlemek veya saklamak hususlarında genelde daha fazla imkâna sahiptir.

**Vurgulanan Hususlara ilişkin paragraf (Emphasis of Matter paragraph)*—Denetçi raporunda, mali tablolarda uygun şekilde sunulan veya açıklanan ve denetçinin kendi yargısına göre kullanıcıların mali tabloları anlaması için önemli olduğunu düşündüğü bir konunun ele alındığı paragraftır.

**Yanlış bildirim (Misstatement)*—Raporlanan bir mali tablo kaleminin tutarı, sınıflandırması, sunumu veya açıklaması ile bu kalemin geçerli mali raporlama çerçevesine uygun olması için gerekli tutar, sınıflandırma, sunum veya açıklama arasındaki farktır. Yanlış bildirimler, hatadan veya hileden kaynaklanabilir.

Mali tabloların, önemli tüm açılardan güvenilir şekilde sunulup sunulmadığı veya doğru ve gerçeğe uygun yansıtılıp yansıtılmadığı konusunda denetçinin görüş açıkladığı durumlarda yanlış bildirimler; denetçinin yargısına göre, mali tabloların, önemli tüm açılardan güvenilir şekilde sunulması veya doğru ve gerçeğe uygun yansıtılması için gerekli tutar, sınıflandırma, sunum veya açıklamalarda yapılan düzeltmeleri de kapsar.

**Yapısal risk (Inherent risk)*—(Bkz. *Önemli yanlış bildirim riski*)

¹ ÇN: Bu terim, tek başına çalışan denetçi veya muhasebecileri ifade etmek için kullanılır. Bu kişiler, firma şeklinde de faaliyet gösterebilir.

² ISA 250, "Mali Tablo Denetiminde Yasal ve İdari Düzenlemelerin Dikkate Alınması".

*Pervasive—A term used, in the context of misstatements, to describe the effects on the financial statements of misstatements or the possible effects on the financial statements of misstatements, if any, that are undetected due to an inability to obtain sufficient appropriate audit evidence. Pervasive effects on the financial statements are those that, in the auditor’s judgment:

- (a) Are not confined to specific elements, accounts or items of the financial statements;
- (b) If so confined, represent or could represent a substantial proportion of the financial statements; or
- (c) In relation to disclosures, are fundamental to users’ understanding of the financial statements.

*Written representation—A written statement by management provided to the auditor to confirm certain matters or to support other audit evidence. Written representations in this context do not include financial statements, the assertions therein, or supporting books and records.

Recalculation—Consists of checking the mathematical accuracy of documents or records.

Reperformance—The auditor’s independent execution of procedures or controls that were originally performed as part of the entity’s internal controls.

*Sufficiency (of audit evidence)—The measure of the quantity of audit evidence. The quantity of the audit evidence needed is affected by the auditor’s assessment of the risks of material misstatement and also by the quality of such audit evidence.

*†Suitably qualified external person—An individual outside the firm with the competence and capabilities to act as an engagement partner, for example a partner of another firm, or an employee (with appropriate experience) of either a professional accountancy body whose members may perform audits and reviews of historical financial information, or other assurance or related services engagements, or of an organization that provides relevant quality control services.

Annual report—A document issued by an entity, ordinarily on an annual basis, which includes its financial statements together with the auditor’s report thereon.

*Governance—Describes the role of person(s) or organization(s) with responsibility for overseeing the strategic direction of the entity and obligations related to the accountability of the entity.

*Those charged with governance—The person(s) or organization(s) (for example, a corporate trustee) with responsibility for overseeing the strategic direction of the entity and obligations related to the accountability of the entity. This includes overseeing the financial reporting process. For some entities in some jurisdictions, those charged with governance may include management personnel, for example, executive members of a governance board of a private or public sector entity, or an owner-manager.¹

---

¹ For discussion of the diversity of governance structures, see paragraphs A1-A8 of ISA 260, “Communication with Those Charged with Governance”.

**Yaygın (Pervasive)*—Yanlış bildirimlerin mali tablolar üzerindeki etkilerini veya yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilememesi nedeniyle tespit edilmemiş yanlış bildirimler varsa bunların olası etkilerini ifade etmek için yanlış bildirimler bağlamında kullanılan bir terimdir. Mali tablolarda yaygın olan etkiler, denetçinin yargısına göre

- (a) Mali tabloların belli öğeleri, hesapları veya kalemleriyle sınırlı olmayan;
- (b) Bunlarla sınırlıysa, mali tabloların büyük bir kısmını temsil eden veya edebilecek ya da
- (c) Açıklamalarla ilgili olarak, kullanıcıların mali tabloları anlaması için esas olan etkilerdir.

**Yazılı bildirim (Written representation)*—Belli konuları teyit etmek veya diğer denetim kanıtlarını desteklemek için idarenin denetçiye verdiği yazılı bildirimdir. Bu bağlamdaki yazılı bildirimler; mali tabloları, bunlardaki beyanları veya destekleyici defter ve kayıtları kapsamaz.

Yeniden hesaplama (Recalculation)—Belgelerin veya kayıtların matematiksel doğruluğunun kontrol edilmesinden oluşur.

Yeniden uygulama (Reperformance)—Daha önce kuruluşun iç kontrollerinin bir parçası olarak gerçekleştirilmiş olan prosedür veya kontrollerin denetçi tarafından bağımsız şekilde yürütülmesidir.

**Yeterlilik (denetim kanıtına ilişkin) (Sufficiency (of audit evidence))*—Denetim kanıtı miktarının ölçütüdür. İhtiyaç duyulan denetim kanıtı miktarı, önemli yanlış bildirim riskine dair denetçinin değerlendirmesinden ve bu denetim kanıtlarının kalitesinden etkilenir.

*†*Yeterli nitelikleri haiz dış uzman (Suitably qualified external person)*—Görev ortağı olarak hareket etme yeterliliğini ve yeteneğini haiz olan, denetim firması dışından bir kişidir. Bu, örneğin, başka bir denetim firmasının ortağı olabilir, üyeleri geçmiş dönemlere ait mali bilgilerle ilgili olarak denetimler ve gözden geçirmeler yapabilen veya diğer güvence görevlerini veya ilgili hizmetleri gerçekleştirebilen profesyonel bir muhasebe kuruluşunun (uygun deneyime sahip) bir çalışanı olabilir ya da ilgili kalite kontrol hizmetlerini sağlayan bir kuruluşun çalışanı olabilir.

Yıllık rapor (Annual report)—Bir kuruluş tarafından genellikle yıllık olarak yayımlanan ve kuruluşun mali tabloları ile denetçinin bunlara ilişkin raporunu içeren belgedir.

**Yönetim (Governance)*—Kuruluşun stratejik yönünün ve hesap verme sorumluluğuyla ilgili yükümlülüklerinin izlenmesinden sorumlu kişi (kişiler) veya kuruluşa (kuruluşlara) ait rolü tanımlar.

**Yönetimden sorumlu olanlar (Those charged with governance)*—Kuruluşun stratejik yönünün ve hesap verme sorumluluğuyla ilgili yükümlülüklerinin izlenmesinden sorumlu kişi(ler) veya kuruluştur (kuruluşlardır) (ör. şirketin mütevelli heyeti). Buna, mali raporlama sürecinin izlenmesi de dâhildir. Bazı yetki alanlarındaki kimi kuruluşlarda yönetimden sorumlu olanlar, kamu veya özel sektör kuruluşunun yönetim kurulu üyeleri veya işletme sahibi yönetici gibi yönetim personelinin kapsayabilir.¹

¹ Yönetim yapılarının çeşitliliği konusunda bakınız ISA 260 “Yönetimden Sorumlu Olanlarla İletişim”, paragraf A1-A8.

(Bu sayfa boş bırakılmıştır.)

Kavramlar Dizini (Index)

(Türkçe Alfabetik Sıraya Göre – Turkish, in Alphabetical Order)

INTOSAI Mali Denetim Rehberi Terimler Sözlüğü

Glossary of Terms to the INTOSAI Financial Audit Guidelines

Bağımsızlık	Independence
Bakanlık	Ministry
Denetim Firması	Firm
Denetim görev ve yetkisi	Audit mandate
Denetim kuruluşu	Audit organization
Denetimin amacı	Audit objective
Denetlenen kuruluş	Audited entity
Düzenlilik denetimi	Regularity audit
Faaliyet riski	Business risk
Genel Denetçi	Auditor General
Genel Denetçi Modeli	Auditor General model
Genel Komptrolör	Comptroller General
Genel yetki çerçevesi	Broader mandate
Görev ortağı	Engagement partner
Hesap Mahkemesi	Court of Accounts
Hesap verme sorumluluğu	Accountability
INTOSAI Yönetim Kurulu	Governing Board of INTOSAI
İç kontrol	Internal control
İlgili etik gereklilikler	Relevant ethical requirements
İstismar	Abuse
Kamu iktisadi teşebbüsleri	Government business enterprises
Kamu iktisadi teşekkülleri	State-owned enterprises

Kamu kurumları	Government entities
Kamu sektörü denetçisi	Public sector auditor
Kanuni	Statutory
Kaynakların tahsisi	Appropriation of funds
Kurul veya Heyet Modeli	Board or Collegiate model
Kurum	Agency
Mali denetim	Financial audit
Mevzuat	Legislation
Ortak	Partner
Performans denetimi	Performance audit
Uygulama Notu	Practice Note
Uygunluk denetimi	Compliance audit
Uygunluk Denetimi Rehberi	Compliance Audit Guidelines
Yasa koyucu	Legislator
Yasal ve idari düzenlemeler	Authorities
Yasal ve idari düzenlemelere uygunsuzluk hali	Instance of non compliance with authorities
Yasama organı	Legislature
Yerindelik	Propriety
Yetki alanı	Jurisdiction
Yönetimden sorumlu olanlar	Those charged with governance
Yüksek Denetim Kurumu	Supreme Audit Institution

Uluslararası Denetim ve Kalite Kontrol Standartları El Kitabındaki Terimler Sözlüğü

Glossary of Terms from the Handbook of International Standards on Auditing and Quality Control

Açılış bakiyeleri	Opening balances
Alt Yüklenici	Subservice organization
Analitik inceleme teknikleri	Analytical procedures
Ara dönem mali bilgileri veya tabloları	Interim financial information or statements
Aykırlık	Anomaly

Bağımsızlık	Independence
Belirsizlik	Uncertainty
Beyanlar	Assertions
Bileşen	Component
Bileşen denetçisi	Component auditor
Bileşen idaresi	Component management
Bileşenin önemliliği	Component materiality

Bilgi teknolojisinde uygulama kontrolleri	Application controls in information technology
Bilgisayar destekli denetim teknikleri	Computer-assisted audit techniques
Bir hizmet kuruluşundaki kontrollerin tanım ve tasarımını konu alan rapor (ISA 402'de 1. Tip rapor olarak adlandırılmaktadır)	Report on the description and design of controls at a service organization (referred to in ISA 402 as a type 1 report)
Bir hizmet kuruluşundaki kontrollerin tanımı, tasarımı ve çalışma etkinliğini konu alan rapor (ISA 402'de 2. Tip rapor olarak adlandırılmaktadır)	Report on the description, design, and operating effectiveness of controls at a service organization (referred to in ISA 402 as a type 2 report)
Bir olaya ilişkin yanlış bilgi verilmesi	Misstatement of fact
Borsada kayıtlı kuruluş	Listed entity
BT ortamı	IT environment
Cevap vermeme	Non-response
Çalışanlar	Staff
Çevresel konular	Environmental matters
Çevresel performans raporu	Environmental performance report
Çevresel risk	Environmental risk
Değerlendirmek	Evaluate
Değişikliğe uğramamış görüş	Unmodified opinion
Değişikliğe uğramış görüş	Modified opinion
Denetçi	Auditor
Denetçi raporunun tarihi	Date of the auditor's report
Denetçi tarafından çalıştırılan uzman	Auditor's expert
Denetçinin mali bilgi ile ilişkisi	Auditor association with financial information
Denetçinin tahmin aralığı	Auditor's range
Denetçinin tahmini veya denetçinin tahmin aralığı	Auditor's point estimate or auditor's range
Denetim ağı	Network
Denetim ağına dâhil firma	Network firm
Denetimin belgelendirilmesi	Audit documentation
Denetim dosyası	Audit file
Denetim firması	Audit firm
Denetim görüşü	Audit opinion
Denetim için ön koşullar	Preconditions for an audit
Denetim kanıtı	Audit evidence
Denetim örnekleme (örnekleme)	Audit sampling

Denetim riski	Audit risk
Denetlenen mali tablolar (ISA 810 bağlamında)	Audited financial statements (in the context of ISA 810)
Derleme görevi	Compilation engagement
Dış teyit	External confirmation
Diğer bilgiler	Other information
Diğer Hususlara ilişkin paragraf	Other Matter paragraph
Düzeltilmemiş yanlış bildirimler	Uncorrected misstatements
Ek bilgi	Supplementary information
Erişim kontrolleri	Access controls
Faaliyet riski	Business risk
Firma	Firm
Geçerli mali raporlama çerçevesi	Applicable financial reporting framework
Geçmiş dönemlere ait mali bilgiler	Historical financial information
Geleceğe yönelik mali bilgi	Prospective financial information
Genel amaçlı çerçeve	General purpose framework
Genel amaçlı mali tablolar	General purpose financial statements
Genel BT kontrolleri	General IT-controls
Genel denetim stratejisi	Overall audit strategy
Görev ekibi	Engagement team
Görev ortağı	Engagement partner
Görev yazısı	Engagement letter
Görevin kalitesine yönelik gözden geçirme	Engagement quality control review
Görevin kalitesini gözden geçiren kişi	Engagement quality control reviewer
Görevle ilgili belgeler	Engagement documentation
Gözden geçirme (kalite kontrolüne ilişkin)	Review (in relation to quality control)
Gözden geçirme görevi	Review engagement
Gözden geçirme kapsamı	Scope of a review
Gözden geçirme prosedürleri	Review procedures
Gözlem	Observation
Grup	Group
Grup çapında uygulanan kontroller	Group-wide controls
Grup denetim görüşü	Group audit opinion
Grup denetimi	Group audit
Grup görev ekibi	Group engagement team
Grup görev ortağı	Group engagement partner
Grup idaresi	Group management
Grup mali tabloları	Group financial statements
Güvence	Assurance
Güvence görevi	Assurance engagement

Güvence görevi riski	Assurance engagement risk
Güvenilir sunum çerçevesi	Fair presentation framework
Hata	Error
Hedef kullanıcılar	Intended users
Hile	Fraud
Hile riski faktörleri	Fraud risk factors
Hileli mali raporlama	Fraudulent financial reporting
Hizmet kuruluşu	Service organization
Hizmet kuruluşu denetçisi	Service auditor
Hizmet kuruluşunun sistemi	Service organization's system
İç denetçiler	Internal auditors
İç denetim fonksiyonu	Internal audit function
İç kontrol	Internal control
İç kontrolde önemli zafiyet	Significant deficiency in internal control
İç kontrolde zafiyet	Deficiency in internal control
İdare	Management
İdare tarafından çalıştırılan uzman	Management's expert
İdarenin tahmini	Management's point estimate
İdarenin ve uygun hallerde yönetimden sorumlu olanların sorumluluklarına ilişkin denetimin dayandığı ön kabul	Premise, relating to the responsibilities of management and, where appropriate, those charged with governance, on which an audit is conducted
İdarenin yanlılığı	Management bias
İlgili etik gereklilikler	Relevant ethical requirements
İlgili hizmetler	Related services
İlgili taraf	Related party
İlişki	Association
İstatistikî örnekleme	Statistical sampling
İzleme (kalite kontrolüne ilişkin)	Monitoring (in relation to quality control)
Kabul edilebilir yanlış bildirim	Tolerable misstatement
Kamu sektörü	Public sector
Karşılaştırmalı mali tablolar	Comparative financial statements
Karşılık gelen değerler	Corresponding figures
Kontrol faaliyetleri	Control activities
Kontrol ortamı	Control environment
Kontrol riski	Control risk
Kontroller üzerinde yapılan testler	Tests of controls
Kontrollerin izlenmesi	Monitoring of controls
Konu bilgisi	Subject matter information
Kriterler	Criteria

Kullanıcı kuruluş	User entity
Kullanıcı kuruluş denetçisi	User auditor
Kural dışı durum	Exception
Kuruluşun risk değerlendirme süreci	Entity's risk assessment process
Kurumsal yönetim	Corporate governance
Küçük ölçekli kuruluş	Smaller entity
Maddi doğrulama prosedürü	Substantive procedure
Makul güvence (denetim görevleri dâhil güvence görevleri ve kalite kontrol bağlamında)	Reasonable assurance (in the context of assurance engagements, including audit engagements, and quality control)
Makul güvence görevi	Reasonable assurance engagement
Mali raporlamayla ilişkili bilişim sistemi	Information system relevant to financial reporting
Mali tablo ögesi (ISA 805 bağlamında)	Element of a financial statement (in the context of ISA 805)
Mali tablolar	Financial statements
Mali tabloların onay tarihi	Date of approval of the financial statements
Mali tabloların tarihi	Date of the financial statements
Mali tabloların yayımlanma tarihi	Date the financial statements are issued
Menfi teyit talebi	Negative confirmation request
Mesleki standartlar	Professional standards
Mesleki standartlar (ISQC1 bağlamında)	Professional standards (in the context of ISQC 1)
Mesleki şüphecilik	Professional skepticism
Mesleki yargı	Professional judgment
Muhasebe kayıtları	Accounting records
Muhasebe meslek mensubu	Professional accountant
Muhasebe tahmini	Accounting estimate
Muhasebe tahmininin sonucu	Outcome of an accounting estimate
Müspet teyit talebi	Positive confirmation request
Ortak	Partner
Öge	Element
Önceki denetçi	Predecessor auditor
Önem	Significance
Önemli bileşen	Significant component
Önemli risk	Significant risk
Önemli yanlış bildirim riski	Risk of material misstatement
Öngörü	Forecast
Örnekleme	Sampling
Örnekleme birimi	Sampling unit

Örnekleme riski	Sampling risk
Örneklemeden kaynaklanmayan risk	Non-sampling risk
Özel amaçlı çerçeve	Special purpose framework
Özel amaçlı mali tablolar	Special purpose financial statements
Özel Sektörde Çalışan Muhasebe Meslek Mensubu	Professional accountant in public practice
Özet mali tablolar (ISA 810 bağlamında)	Summary financial statements (in the context of ISA 810)
Personel	Personnel
Piyasa koşullarına uygun işlem	Arm's length transaction
Popülasyon	Population
Projeksiyon	Projection
Rapor tarihi (kalite kontrolüyle ilgili olarak)	Date of report (in relation to quality control)
Risk değerlendirme prosedürleri	Risk assessment procedures
Risk değerlendirmesi	Assess
Sınırlı güvence görevi	Limited assurance engagement
Sorgulama	Inquiry
Sorgulamak	Investigate
Sorumlu taraf	Responsible party
Süreç takibi testi	Walk-through test
Tabakalandırma	Stratification
Tahmin belirsizliği	Estimation uncertainty
Takip eden işlemler	Subsequent events
Tamamlayıcı (nitelikteki) kullanıcı kuruluş kontrolleri	Complementary user entity controls
Tecrübeli denetçi	Experienced auditor
Tespit riski	Detection risk
Test	Test
Tetkik (denetim prosedürü olarak)	Inspection (as an audit procedure)

Tetkik (kalite kontrolüne ilişkin)	Inspection (in relation to quality control)
Toplam sapma oranı	Total rate of deviation
Tutarsızlık	Inconsistency
Uluslararası Mali Raporlama Standartları	International Financial Reporting Standards
Uygulama önemliliği	Performance materiality
Uygulanan kriterler (ISA 810 bağlamında)	Applied criteria (in the context of ISA 810)
Uygulayıcı	Practitioner
Uygun kriterler	Suitable criteria
Uygunluk (denetim kanıtına ilişkin)	Appropriateness (of audit evidence)
Uygunluk çerçevesi	Compliance framework
Uygunsuzluk (ISA 250 bağlamında)	Non-compliance (in the context of ISA 250)
Uzman	Expert
Uzmanlık	Expertise
Üzerinde anlaşmaya varılmış belirli prosedürlerin ifası ile sınırlı denetim görevi	Agreed-upon procedures engagement
Varlıkların zimmete geçirilmesi	Misappropriation of assets
Vurgulanan Hususlara ilişkin paragraf	Emphasis of Matter paragraph
Yanlış bildirim	Misstatement
Yapısal risk	Inherent risk
Yaygın	Pervasive
Yazılı bildirim	Written representation
Yeniden hesaplama	Recalculation
Yeniden uygulama	Reperformance
Yeterli nitelikleri haiz dış uzman	Suitably qualified external person
Yeterlilik (denetim kanıtına ilişkin)	Sufficiency (of audit evidence)
Yıllık rapor	Annual report
Yönetim	Governance
Yönetimden sorumlu olanlar	Those charged with governance

Kavramlar Dizini (Index)

(İngilizce Alfabetik Sıraya Göre – English, in Alphabetical Order)

INTOSAI Mali Denetim Rehberi Terimler Sözlüğü

Glossary of Terms to the INTOSAI Financial Audit Guidelines

Abuse	İstismar
Accountability	Hesap verme sorumluluğu
Agency	Kurum
Appropriation of funds	Kaynakların tahsisi
Audit mandate	Denetim görev ve yetkisi
Audit objective	Denetimin amacı
Audit organization	Denetim kuruluşu
Audited entity	Denetlenen kuruluş
Auditor General	Genel Denetçi
Auditor General model	Genel Denetçi Modeli
Authorities	Yasal ve idari düzenlemeler
Board or Collegiate model	Kurul veya Heyet Modeli
Broader mandate	Genel yetki çerçevesi
Business risk	Faaliyet riski
Compliance audit	Uygunluk denetimi
Compliance Audit Guidelines	Uygunluk Denetimi Rehberi
Comptroller General	Genel Komptrolör
Court of Accounts	Hesap Mahkemesi
Engagement partner	Görev ortağı
Financial audit	Mali denetim
Firm	Denetim Firması
Governing Board of INTOSAI	INTOSAI Yönetim Kurulu
Government business enterprises	Kamu iktisadi teşebbüsleri

Government entities	Kamu kurumları
Independence	Bağımsızlık
Instance of non compliance with authorities	Yasal ve idari düzenlemelere uygunsuzluk hali
Internal control	İç kontrol
Jurisdiction	Yetki alanı
Legislation	Mevzuat
Legislator	Yasa koyucu
Legislature	Yasama organı
Ministry	Bakanlık
Partner	Ortak
Performance audit	Performans denetimi
Practice Note	Uygulama Notu
Propriety	Yerindelik
Public sector auditor	Kamu sektörü denetçisi
Regularity audit	Düzenlilik denetimi
Relevant ethical requirements	İlgili etik gereklilikler
State-owned enterprises	Kamu iktisadi teşekkülleri
Statutory	Kanuni
Supreme Audit Institution	Yüksek Denetim Kurumu
Those charged with governance	Yönetimden sorumlu olanlar

Uluslararası Denetim ve Kalite Kontrol Standartları El Kitabındaki Terimler Sözlüğü

Glossary of Terms from the Handbook of International Standards on Auditing and Quality Control

Access controls	Erişim kontrolleri
Accounting estimate	Muhasebe tahmini
Accounting records	Muhasebe kayıtları
Agreed-upon procedures engagement	Üzerinde anlaşmaya varılmış belirli prosedürlerin ifası ile sınırlı denetim görevi

Analytical procedures	Analitik inceleme teknikleri
Annual report	Yıllık rapor
Anomaly	Aykırlık
Applicable financial reporting framework	Geçerli mali raporlama çerçevesi

Application controls in information technology	Bilgi teknolojisinde uygulama kontrolleri
Applied criteria (in the context of ISA 810)	Uygulanan kriterler (ISA 810 bağlamında)
Appropriateness (of audit evidence)	Uygunluk (denetim kanıtına ilişkin)
Arm's length transaction	Piyasa koşullarına uygun işlem
Assertions	Beyanlar
Assess	Risk değerlendirme
Association	İlişki
Assurance	Güvence
Assurance engagement	Güvence görevi
Assurance engagement risk	Güvence görevi riski
Audit documentation	Denetimin belgelendirilmesi
Audit evidence	Denetim kanıtı
Audit file	Denetim dosyası
Audit firm	Denetim firması
Audit opinion	Denetim görüşü
Audit risk	Denetim riski
Audit sampling	Denetim örnekleme (örnekleme)
Audited financial statements (in the context of ISA 810)	Denetlenen mali tablolar (ISA 810 bağlamında)
Auditor	Denetçi
Auditor association with financial information	Denetçinin mali bilgi ile ilişkisi
Auditor's expert	Denetçi tarafından çalıştırılan uzman
Auditor's point estimate or auditor's range	Denetçinin tahmini veya denetçinin tahmin aralığı
Auditor's range	Denetçinin tahmin aralığı
Business risk	Faaliyet riski
Comparative financial statements	Karşılaştırmalı mali tablolar
Compilation engagement	Derleme görevi
Complementary user entity controls	Tamamlayıcı (nitelikteki) kullanıcı kuruluş kontrolleri
Compliance framework	Uygunluk çerçevesi
Component	Bileşen
Component auditor	Bileşen denetçisi
Component management	Bileşen idaresi
Component materiality	Bileşenin önemliliği
Computer-assisted audit techniques	Bilgisayar destekli denetim teknikleri
Control activities	Kontrol faaliyetleri
Control environment	Kontrol ortamı
Control risk	Kontrol riski
Corporate governance	Kurumsal yönetim
Corresponding figures	Karşılık gelen değerler
Criteria	Kriterler

Date of approval of the financial statements	Mali tabloların onay tarihi
Date of report (in relation to quality control)	Rapor tarihi (kalite kontrolüyle ilgili olarak)
Date of the auditor's report	Denetçi raporunun tarihi
Date of the financial statements	Mali tabloların tarihi
Date the financial statements are issued	Mali tabloların yayımlanma tarihi
Deficiency in internal control	İç kontrolde zafiyet
Detection risk	Tespit riski
Element	Öge
Element of a financial statement (in the context of ISA 805)	Mali tablo ögesi (ISA 805 bağlamında)
Emphasis of Matter paragraph	Vurgulanan Hususlara ilişkin paragraf
Engagement documentation	Görevle ilgili belgeler
Engagement letter	Görev yazısı
Engagement partner	Görev ortağı
Engagement quality control review	Görevin kalitesine yönelik gözden geçirme
Engagement quality control reviewer	Görevin kalitesini gözden geçiren kişi
Engagement team	Görev ekibi
Entity's risk assessment process	Kuruluşun risk değerlendirme süreci
Environmental matters	Çevresel konular
Environmental performance report	Çevresel performans raporu
Environmental risk	Çevresel risk
Error	Hata
Estimation uncertainty	Tahmin belirsizliği
Evaluate	Değerlendirmek
Exception	Kural dışı durum
Experienced auditor	Tecrübeli denetçi
Expert	Uzman
Expertise	Uzmanlık
External confirmation	Dış teyit
Fair presentation framework	Güvenilir sunum çerçevesi
Financial statements	Mali tablolar
Firm	Firma
Forecast	Öngörü
Fraud	Hile
Fraud risk factors	Hile riski faktörleri
Fraudulent financial reporting	Hileli mali raporlama
General IT-controls	Genel BT kontrolleri
General purpose financial statements	Genel amaçlı mali tablolar
General purpose framework	Genel amaçlı çerçeve
Governance	Yönetim

Group	Grup
Group audit	Grup denetimi
Group audit opinion	Grup denetim görüşü
Group engagement partner	Grup görev ortağı
Group engagement team	Grup görev ekibi
Group financial statements	Grup mali tabloları
Group management	Grup idaresi
Group-wide controls	Grup çapında uygulanan kontroller
Historical financial information	Geçmiş dönemlere ait mali bilgiler
Inconsistency	Tutarsızlık
Independence	Bağımsızlık
Information system relevant to financial reporting	Mali raporlamayla ilişkili bilişim sistemi
Inherent risk	Yapısal risk
Inquiry	Sorgulama
Inspection (as an audit procedure)	Tetkik (denetim prosedürü olarak)
Inspection (in relation to quality control)	Tetkik (kalite kontrolüne ilişkin)
Intended users	Hedef kullanıcılar
Interim financial information or statements	Ara dönem mali bilgileri veya tabloları
Internal audit function	İç denetim fonksiyonu
Internal auditors	İç denetçiler
Internal control	İç kontrol
International Financial Reporting Standards	Uluslararası Mali Raporlama Standartları
Investigate	Sorgulamak
IT environment	BT ortamı
Limited assurance engagement	Sınırlı güvence görevi
Listed entity	Borsada kayıtlı kuruluş
Management	İdare
Management bias	İdarenin yanlılığı
Management's expert	İdare tarafından çalıştırılan uzman
Management's point estimate	İdarenin tahmini
Misappropriation of assets	Varlıkların zimmete geçirilmesi
Misstatement	Yanlış bildirim
Misstatement of fact	Bir olaya ilişkin yanlış bilgi verilmesi
Modified opinion	Değişikliğe uğramış görüş
Monitoring (in relation to quality control)	İzleme (kalite kontrolüne ilişkin)
Monitoring of controls	Kontrollerin izlenmesi
Negative confirmation request	Menfi teyit talebi
Network	Denetim ağı

Network firm	Denetim ağına dâhil firma
Non-compliance (in the context of ISA 250)	Uygunsuzluk (ISA 250 bağlamında)
Non-response	Cevap vermeme
Non-sampling risk	Örneklemeden kaynaklanmayan risk
Observation	Gözlem
Opening balances	Açılış bakiyeleri
Other information	Diğer bilgiler
Other Matter paragraph	Diğer Hususlara ilişkin paragraf
Outcome of an accounting estimate	Muhasebe tahmininin sonucu
Overall audit strategy	Genel denetim stratejisi
Partner	Ortak
Performance materiality	Uygulama önemliliği
Personnel	Personel
Pervasive	Yaygın
Population	Popülasyon
Positive confirmation request	Müspet teyit talebi
Practitioner	Uygulayıcı
Preconditions for an audit	Denetim için ön koşullar
Predecessor auditor	Önceki denetçi
Premise, relating to the responsibilities of management and, where appropriate, those charged with governance, on which an audit is conducted	İdarenin ve uygun hallerde yönetimden sorumlu olanların sorumluluklarına ilişkin denetimin dayandığı ön kabul
Professional accountant	Muhasebe meslek mensubu
Professional accountant in public practice	Özel Sektörde Çalışan Muhasebe Meslek Mensubu
Professional judgment	Mesleki yargı
Professional skepticism	Mesleki şüphecilik
Professional standards	Mesleki standartlar
Professional standards (in the context of ISQC 1)	Mesleki standartlar (ISQC1 bağlamında)
Projection	Projeksiyon
Prospective financial information	Geleceğe yönelik mali bilgi
Public sector	Kamu sektörü
Reasonable assurance (in the context of assurance engagements, including audit engagements, and quality control)	Makul güvence (denetim görevleri dâhil güvence görevleri ve kalite kontrol bağlamında)
Reasonable assurance engagement	Makul güvence görevi
Recalculation	Yeniden hesaplama
Related party	İlgili taraf

Related services	İlgili hizmetler
Relevant ethical requirements	İlgili etik gereklilikler
Reperformance	Yeniden uygulama
Report on the description and design of controls at a service organization (referred to in ISA 402 as a type 1 report)	Bir hizmet kuruluşundaki kontrollerin tanım ve tasarımını konu alan rapor (ISA 402'de 1. Tip rapor olarak adlandırılmaktadır)
Report on the description, design, and operating effectiveness of controls at a service organization (referred to in ISA 402 as a type 2 report)	Bir hizmet kuruluşundaki kontrollerin tanımı, tasarımı ve çalışma etkinliğini konu alan rapor (ISA 402'de 2. Tip rapor olarak adlandırılmaktadır)
Responsible party	Sorumlu taraf
Review (in relation to quality control)	Gözden geçirme (kalite kontrolüne ilişkin)
Review engagement	Gözden geçirme görevi
Review procedures	Gözden geçirme prosedürleri
Risk assessment procedures	Risk değerlendirme prosedürleri
Risk of material misstatement	Önemli yanlış bildirim riski
Sampling	Örnekleme
Sampling risk	Örnekleme riski
Sampling unit	Örnekleme birimi
Scope of a review	Gözden geçirme kapsamı
Service auditor	Hizmet kuruluşu denetçisi
Service organization	Hizmet kuruluşu
Service organization's system	Hizmet kuruluşunun sistemi
Significance	Önem
Significant component	Önemli bileşen
Significant deficiency in internal control	İç kontrolde önemli zafiyet
Significant risk	Önemli risk
Smaller entity	Küçük ölçekli kuruluş

Special purpose financial statements	Özel amaçlı mali tablolar
Special purpose framework	Özel amaçlı çerçeve
Staff	Çalışanlar
Statistical sampling	İstatistikî örnekleme
Stratification	Tabakalandırma
Subject matter information	Konu bilgisi
Subsequent events	Takip eden işlemler
Subservice organization	Alt Yüklenici
Substantive procedure	Maddi doğrulama prosedürü
Sufficiency (of audit evidence)	Yeterlilik (denetim kanıtına ilişkin)
Suitable criteria	Uygun kriterler
Suitably qualified external person	Yeterli nitelikleri haiz dış uzman
Summary financial statements (in the context of ISA 810)	Özet mali tablolar (ISA 810 bağlamında)
Supplementary information	Ek bilgi
Test	Test
Tests of controls	Kontroller üzerinde yapılan testler
Those charged with governance	Yönetimden sorumlu olanlar
Tolerable misstatement	Kabul edilebilir yanlış bildirim
Total rate of deviation	Toplam sapma oranı
Uncertainty	Belirsizlik
Uncorrected misstatements	Düzeltilmemiş yanlış bildirimler
Unmodified opinion	Değişikliğe uğramamış görüş
User auditor	Kullanıcı kuruluş denetçisi
User entity	Kullanıcı kuruluş
Walk-through test	Süreç takibi testi
Written representation	Yazılı bildirim